

Letnik X.

Celovec, petek, 1. julij 1955

Štev. 26 (688)

Zunanji minister ing. Figl:

„Spoštovanje pravic narodnih manjšin ne sme biti samo navadna fraza“

Zunanji minister ing. Figl je zadnji petek na proslavi desetletnice Organizacije združenih narodov na univerzi v Innsbrucku govoril tudi o vprašanju Južne Tirolske in poudaril italijansko gonjo proti tamkajšnji nemški manjšini. Pri tem je naglasil, da Avstrija zvesto izpolnjuje določbe leta 1946 sklenjenega avstrijsko-italijanskega sporazuma, kar pa se o Italiji žal ne more trditi, čeprav se je takrat obvezala, da bo čuvala narodnostni značaj Južne Tirolske ter kulturni in gospodarski razvoj tamkajšnjega nemško govorečega prebivalstva. Poudaril je, da se bliža deseta obletnica tega sporazuma, toda je vprašanje, če bo imela narodnostna skupina, v katere obrambo je bil sklenjen, vzrok za slavljenje obletnice, kajti dosežani razvoj govori proti temu. To pa je za Avstrijo resnično boleče spoznanje in bo potrebno, z vsemi silami delati za ureditev odprtih vprašanj.

Minister Figl je posebej zavzel stališče tudi do gonje proti nemškemu prebivalstvu Južne Tirolske v italijanskem tisku in izjavil, da je treba z vso odločnostjo ožigosati duha, s katerim so različni italijanski listi poskušali potvoriti resnično sliko položaja, kajti to je duh fašizma, ki tukaj slavi svoje poživiljanje.

Govorec o Organizaciji združenih narodov, je minister Figl izjavil, da tudi Italija tako kot Avstrija želi postati članica te organizacije, toda najprej bo morala, kakor tudi Avstrija, dokazati, da zanjo razumevanje med narodi, spoštovanje pogodb in spoštovanje pravic narodnih manjšin ni samo navadna fraza.

Odmev na izjave ministra Figla je bil posebno v italijanskem tisku zelo oster. »Giornale d'Italia« na primer je zapisal, da so bile Figlove besede formalno sicer zelo ugledne, vsebinsko pa domišljave in grozeče ter da gleda minister Figl italijanska prizadevanja z nekakšno vzvišenostjo, ki da je vredna stare avstro-ogrske tradicije. Izjave zunanjega ministra so prav ta-

ko zaposlile in vznemirile tudi italijanske vladne kroge in je italijanska vlada po diplomatski poti zaprosila dunajsko vlado za izjavo o Figlovem govoru.

S strani zunanjega ministra Figla tako nedvoumno sproženo vprašanje Južne Tirolske izgleda bolj zaposluje italijanske duhove, kot je bilo pričakovati. Italijanski tisk se slej ko prej bavi s Figlovimi izjavami in je neki demokristjanski poslanec predlagal, da bi italijanska vlada povabila avstrijsko delegacijo, ki bi na licu mesta proučila položaj. Vabilo bi lahko veljalo tudi delegaciji Organizacije združenih narodov, katera da bi prišla do značilne ugotovitve, namreč da uživa nemško govoreča manjšina v Italiji največ privilegijev.*)

Isto vprašanje razumljivo zaposluje tudi avstrijsko javnost, kar se najbolj odraža v tisku. Tako poudarja glasilo koroških socialistov »Die Neue Zeit«, da v manjšinski politiki ni ničesar bolj škodljivega, kot če se večinski narod ponaša s svojo večino, kajti voditi aktivno manjšinsko politiko se pravi, če treba, dati manjšini njene pravice tudi proti volji nacionalistične večine. Podobno ugotavlja tudi koroško ÖVP-jevske glasilo »Volkszeitung«, da ne bo tisti, ki je obvezan iz-

polnjevati pogodbo — v tem primeru Italija — reševal vprašanje, če so bile določbe izpolnjene ali ne, marveč v prvi vrsti oni, na katere se pogodba nanaša in v katerih korist je bila sklenjena. (Spricho dejstva, da bodo z državno pogodbo v kratkem stopila v veljavo tudi določila o manjšinski zaščiti v Avstriji, so take ugotovitve nedvomno zanimive in hvalevredne.)

*) V vprašanju Južne Tirolske torej ni vzroka za pritožbe, kljub temu pa bi morala italijanska vlada podvzeti korake za razčistitev položaja, pri čemer pa mora vedno obveljati eno, da spada pravno stanje južnotirolskega prebivalstva izključno v pristojnost italijanske uprave.

Na poti mednarodnega sodelovanja in razumevanja

V nedeljo ponoči so se v San Franciscu končale slovesnosti, ki so jih priredili ob desetletnici Organizacije združenih narodov. Vsi govorniki, ki so spregovorili v okviru slavnosti, so v imenu svojih držav izpovedali pripravljenost za reševanje mednarodnih vprašanj potom medsebojnega razumevanja in sodelovanja. Obso-dili so vsako napadalnost in se izrekli za trajen mir v svetu.

Cilje in naloge, ki so jih vsebovali številni govori, so ob koncu združili v zaključni deklaraciji, v kateri je poudarjeno, da so vse države članice, sodelujoče na proslavi desetletnice OZN, izrazile voljo, da bodočim rodovom prihranijo strahote vojne. Zavedajo se, da bi prinesla nova vojna človeštvu nepopisno nesrečo, zato narodi branejo po miru, ki temelji na načelih varnosti, pravice in prijateljstva med narodi.

Vse države članice so potrdile zvestobo smotrom in načelom, izraženim v Ustanovni listini OZN. Priznavajo, da je upanje v ohranitev trajnega miru odvisno od tega, kako bodo države vdane tem smotrom in v medsebojnih odnosih spoštovale ta načela.

Izrazile so pripravljenost, storiti nove napore za rešitev mednarodnih sporov ob uporabi miroljubnih sredstev, da ne bo skaljen svetovni mir in ne bosta prizadeti varnost in pravica. Poudarile so pripravljenost, živeti druga z drugo v miru in prijateljstvu.

Države članice so obljubile, da se bodo trudile doseči sporazum o razorožitvi, ki bo nudil narodom večjo varnost in odstranil nevarnost pred atomskim uničenjem sveta. Izrazile so soglasje s tem, da hočejo države svoja tvarna bogastva, ko se bodo rešile bremena oboroževanja, uporabiti za izboljšanje življenjskih pogojev narodov.

Nehrujev obisk v Evropi

Indijski ministrski predsednik Nehru, ki je dva tedna bival na obisku v Sovjetski zvezi, se je po kratkem pristanku v Varšavi ustavil za nekaj dni na Dunaju, kjer si je ogledal razne zanimivosti mesta in okolice ter bil sprejet pri zveznem predsedniku in zvezni vladi, je v tork in sredo predsedoval v Fuschlu pri Salzburgu konferenci indijskih predstavnikov v Evropi. Po končni konferenci je v četrtek odpotoval z letalom v Jugoslavijo, kjer se bo z desetdnevnim bivanjem odzval povabilu maršala Tita.

Ves avstrijski kakor tudi svetovni tisk je posvetil obisku Nehruja v Avstriji veliko pozornost, posebno pa so bile komentirane njegove izjave na tiskovni konferenci, ki jo je imel ob bivanju na Dunaju. Ob tej priložnosti je poudaril, da je treba doseči še tesnejše sodelovanje med državami, ki niso vključene v vojaške bloke, kajti potrebno je sodelovanje, ne pa sklepanje paktov ali dogovorov. Izjavil je, da Indija zlasti odobrava stališče tistih držav, ki ne pripadajo nobenemu bloku in s takimi državami želi sodelovati v iskanju mirne poti za ureditev svetovnih problemov. Ko je navedel, da se

je že več kot 30 držav izreklo za mirno sodelovanje, je izrazil prepričanje, da se bo misel o aktivni koeksistenci, izraženi tudi v indijsko-jugoslovanski in burmansko-jugoslovanski deklaraciji, širila še naprej, čeprav ji danes nekatere države še delajo težkoče.

Tudi na sprejemu, ki ga je njemu načast priredila avstrijska zvezna vlada, je Nehru govoril o mirnem sožitju v svetu in dejal, da moramo v dobi atomskih bomb še več misliti na mir in njegovo utrditev. Poudaril je, da bi Avstrija v tej smeri lahko prevzela glavno vlogo s svojo

konceptijo in željo po miru, zlasti pa ima sedaj, ko si je pridobila popolno svobodo in neodvisnost, možnost, da uspešno dela za sporazumevanje med narodi in za ohranitev miru.

Odmev na Nehrujeve izjave v avstrijskem tisku bi lahko združili v misli, ki jo je izrazila tudi celovška »Neue Zeit«: Nehru je pokazal pot in njegov obisk v Avstriji pomeni poziv, naj ubere tudi to pot. Naša majhna država med dvema velikima blokoma si ne more dovoliti, da bi ta poziv prešla.

Državno pogodbo ratificirala tudi Anglija

V sredo je britanski parlament brez glasovanja sprejel zakon o ratifikaciji avstrijske državne pogodbe. Prihodnji teden bo pogodbo obravnavala še zgornja zbornica, nato pa bo zakon predložen še kraljici Elizabeti, s čimer bo ratifikacija zaključena.

Zdaj manjka samo še ratifikacija s strani Francije, nato pa bo pogodba stopila v veljavo. Verjetno bo to vprašanje obravnavala tudi Francija v najkrajšem času.

„Allgemeine Bauernzeitung“ ponovno obsojena

Kakor smo že poročali, je bila »Allgemeine Bauernzeitung« v zvezi z ostudnim napadom na ing. Tončija Schlapperja obsojena zaradi zanemarjanja potrebne skrbnosti. To obsodbo je potrdilo tudi prizivno sodišče. Kljub temu je »Allgemeine Bauernzeitung« ob priliki objave obsodbe obnovila dolžitve ing. Tončija Schlapperja, zaradi česar se je moral odgovorni urednik sedaj ponovno zagovarjati pred sodiščem in je bil jasno tudi obsojen zaradi žaljenja časti in zanemarjanja potrebne skrbnosti.

V tej zvezi je zanimiv zagovor obtoženčevega zastopnika dr. Schranzhoferja, ki se je mimo ostudnih, nezaslišanih izpadov proti koroškim Slovencem to-

krat zatekel za pomoč še k proslulim obsodbam sodišč zasedbenih sil in to v času, ko se vsi Avstrijci veselimo, da je z državno pogodbo končno minula sramota varuštva. Prav ta primer najbolj jasno kaže, koliko vrednosti imajo vse fraze teh hujšakačev o domovini, svobodi in demokraciji! Le-te jim služijo le za hujškanje proti koroškim Slovencem, nanje pa pozabijo, če bi s tem lahko škodovali koroškim Slovencem.

Jasno, da je avstrijski sodnik moral odkloniti tak zagovor šovinističnega advokata, pa čeprav se je skliceval pri tem na žalostno dejstvo, da je avstrijska Sicherheitsdirekcija pripravila »Vorakt« za sodišče britanske zasedbene sile.

Doktor Tischler osamljen med emigranti v Vetrinju

Dvakrajni poziv v Tedniku-Kroniki, naj se vsi Slovenci udeležijo »proslave protikomunističnih borev« v Vetrinju, med koroškimi Slovenci ni našel odmeva. Fašističnega izzivanja v vetrinjski cerkvi so se udeležili samo belogardistični emigranti. Tednik sicer trdi, da »so se jim pridružili tudi zastopniki koroških Slovencev, da pokažejo, da so eno s slovenskim narodom.« vendar je resnica le ta, da se jim je pridružil samo predsednik Narodnega sveta dr. Tischler, da pokaže, da je eno z belogardističnimi izdajalci slovenskega naroda. Koroški Slovenci ga niso pooblastili, da jih zastopa v Vetrinju kot ga niso pooblastili, da kjerkoli nastopa v njihovem imenu. Samo njegova stvar je, če smatra belogardistične emigrante za slovenski narod, naše ljudstvo jih vsekakor smatra za to, kar so v resnici bili: za gestapovske sodelavce in izdajalce slovenskega ljudstva.

Naše ugotovitve o troedinosti v Vetrinju je slovenska javnost na Koroškem pravilno ocenila in odobraval, kar je najbolje dokazala s tem, da je pustila dr. Tischlerja osamljenega v emigrantski družbi v Vetrinju, kakor se že dalj časa pri Tedniku-Kroniki osamljen naslanja samo še na emigrante. Ob dejstvu, da ga samo ti še držijo v sedlu »voditelja« takoiimenovanega Narodnega sveta, mu ne kaže nič drugega, kakor da hodi z njimi do sledno njihovo pot, ki pa ni pot koroških Slovencev.

Volitve v zbornico kmetijskih in gozdnih delavcev

Z deželnim zakonom od 16. nov. 1954 je bila za kmetijske in gozdne delavce Koroške ustanovljena zbornica kmetijskih in gozdnih delavcev. Kakor ostale zbornice ima tudi ta zbornica namen, da zastopa poklicne, gospodarske, socialne in kulturne interese svojih pripadnikov. Pripadniki te zbornice so v prvi vrsti kmetijski in gozdni delavci, ki delajo po pogodbi in proti plačilu v kmetijskih in gozdarskih obratih ter v njihovih gospodinjstvih. Nadalje so pripadniki zbornice kmetijskih in gozdnih delavcev vsi nameščenci, ki so polnopravni zaposleni v kmetijskih in gozdarskih obratih ter uslužbenci kmetijskih zadrug, ki nimajo

zaposlenih več kot 5 oseb. Uslužbenci interesnih zastopstev in združenj delojemalcev in delodajalcev v kmetijstvu ter delavci in nameščenci kmetijskih in gozdarskih obratov, ki so last države, dežele, okraja ali občine ter drugih javno-pravnih ustanov so tudi pripadniki zbornice. V zbornico kmetijskih in gozdnih delavcev pa niso vključeni otroci, vnuki, svaki in svakinje ter starši posestnika kmetijskega in gozdarskega obrata, pa čeprav delajo v tem obratu.

Prve volitve predstavništva zbornice kmetijskih in gozdnih delavcev, ki sestoji iz 28 članskega občnega zbora, bodo v nedeljo, 10. julija 1955. Volilo se bo po vseh občinah. Čas volitev je v vsaki občini naveden v objavi na občinski deski. Volilno pravico imajo samo pripadniki zbornice, ki so vpisani v volilni imenik. Volilni imeniki ležijo pri občinskih uradih.

Za glasove volivcev v zbornico kmetijskih in gozdnih delavcev se potegujejo tri skupine kandidatov:

Skupna lista delavcev in nameščencev v kmetijstvu in gozdarstvu (Gemeinschaftsliste der Arbeiter und Angestellten in der Land- und Forstwirtschaft). Kandidati na to listo je imenovala ŐVP, torej krogi, ki jih vodijo in predstavljajo veleposestniki. Da je kandidatom te liste namenjena samo vloga poslušnih služabnikov veleposestnikov, ki ne morejo nuditi jamstvo, da bodo brezpogojno delali za uresničenje namenov zbornice, je dokaj očitno. Posebno pa utruje to prepričanje uvodnik v »Allgemeine Bauernzeitung« od 11. junija 1955, ki govori veleposestnikom (kmetje delavcev itak nimajo) o grozotah, pritisku in šikanah, do katerih bo baje po volitvah prišlo, ako veleposestniki ne bodo »pritisnili« na svoje delavce in jih prisilili, da volijo to listo.

Tudi propadli in ravno tako večinoma od veleposestnikov vodeni VdU misli priti s svojo »Listo neodvisnih kmetijskih in gozdnih delavcev« (Liste der unabhängigen Land- und Forstarbeiter) še enkrat na zeleno vejo. Koliko bo lahko ščitil in predstavljal interese kmetijskih

in gozdnih delavcev po volitvah, sledi že iz tega, da tej družini od volitev do volitev vedno bolj pojema sapa. Pa tudi v primeru, da bi tej listi uspelo naloviti nekaj glasov, bodo njeni kandidati trobili v rog svojih delodajalcev po principih nacistične »Gefolgschaft«, ki jo je komandiral in šikaniral nacistični »Betriebsführer«, da mu je morala delati 12 in 15 ur na dan.

Po pretresu okolja, iz katerega se rekrutirajo kandidati za te volitve, se bodo kmetijski in gozdni delavci odločili za »Listo sindikata ter svobodnih delavcev in nameščencev v kmetijstvu in gozdarstvu« (Liste der Gewerkschaft und der freien Arbeiter und Angestellten in der Land- und Forstwirtschaft), ki jo je vložil sindikat kmetijskih in gozdnih delavcev skupno z SPÖ. Vlagatelja te liste jačmita za svoje kandidate, da ne stojijo pod pritiskom veleposestniških delodajalcev in da se bodo lahko v polni meri borili za poklicne, gospodarske, socialne in kulturne pravice kmetijskih in gozdnih delavcev. Če to ne bi bilo res, bi veleposestniško glasilo »Allgemeine Bauernzeitung« na račun te liste ne pretakalo solz za »zlatimi časi«, ko so kmetijski delavci morali delati in živeti kakor je bilo to veleposestnikom milo in drago. Prav zato, ker sta ti dve organizaciji tudi kmetijskim in gozdnim delavcem priborili določen minimalni zaslužek, urejen delovni dan, dopust in skrb države v primeru bolezni, nezgode in nesposobnosti za delo na stara leta, besnita ŐVP in »Allgemeine Bauernzeitung« proti vlagateljem te liste.

Odločitev kmetijskih in gozdnih delavcev za to ali ono skupino kandidatov bo padla čez 10 dni. Prvič bodo takrat kmetijski in gozdni delavci volili svoje zastopstvo. V njihovem lastnem interesu je, da si izvolijo tudi res dobre, predvsem pa svoje zastopnike v svojo zbornico, ki jo bodo morali vzdrževati sami in ji plačevati redno svoje prispevke, ne glede na to, ali in kako bodo volili in ne glede na to, kakšno zastopstvo si bodo izbrali. Prav zato bo pravilna odločitev tako tehtna in važna. (bl.)

Spet držijo stolčke za nemško gospodo

Priprave za prve volitve v novoustanovljeno zbornico kmetijskih in gozdnih delavcev, ki bodo 10. julija, potekajo v precejšnjem zatišju. Vendar v tem zatišju ni ostala prikrita povezanost Mohorjeve hiše z veleposestniško ŐVP. V slovenskem letaku, ki ga je tiskala Mohorjeva tiskarna v Celovcu, rotijo in prosijo kmetijske in gozdne delavce, naj glasujejo za ŐVP-jevsko »Gemeinschaftsliste«.

Istočasno torej, ko v »Tedniku-Kroniki« napadajo »Slovenski vestnik« in pogrevajo stara obrekovanja in laži, na katere nam je pod častjo, da bi odgovarjali, istočasno ko v svojem listu dolžijo vse napredne, socialistično usmerjene koroške Slovence političnega utapljanja, tiskajo v svoji emigrantski tiskarni pozive na slovenske kmetijske in gozdne delavce, naj glasujejo za interese nemških veleposestnikov tiste stranke, katere predstavniki vedno spet hujkajo proti dvojezičnemu šolstvu in obnavljajo velenemško raznaro-

dovalno organizacijo »Südmark«. Očitki političnega utapljanja najmanj pristojajo ljudem, ki — kakor že vedno doslej — tudi ob volitvah v zbornico kmetijskih in gozdnih delavcev hlapčevsko držijo stolčke za nemško gospodo.

I-izkaznice niso več veljavne

Po odredbi notranjega ministrstva od zadnjega tedna naprej tako imenovane I-izkaznice (Identitätsausweis) v štirih jezikih niso več potrebne in so postale neveljavne. Za ugotovitev istovetnosti so odslej naprej veljavni vsi osebni dokumenti, kakor na primer krstni list, potrdilo o državljanstvu, prijavnica in seveda tudi potni list.

Z odpravo navedenih izkaznic se je zaključilo eno izmed žalostnih poglavij preteklosti, ko so bile v Avstriji merodajne odredbe zasedbenih sil.

Prikaz turizma v okviru ljubljanskega „Gospodarskega razstavišča“

Jutri bo ljubljansko »Gospodarsko razstavišče«, ki je pred kratkim uspešno zaključilo svojo prvo razstavo lesa in lesnih izdelkov, odprlo že drugo razstavo. Tokrat bo pod naslovom »I. turistična razstava« prikazan tujski promet kot zelo važna panoga gospodarstva, kar velja zlasti za Slovenijo in Jugoslavijo s svetovno znanimi naravnimi lepotami.

Razstava, ki bo odprta do 14. julija, bo urejena tako, da bo v prvem delu prikazovala propagandni značaj in pregled razvoja slovenskega turizma, v drugem delu pa bodo razstavila razna podjetja svoje proizvode, ki služijo turizmu, gostinstvu, tujskemu prometu in športu.

V okviru prve turistične razstave bo ljubljanski Mestni muzej priredil tudi posebno razstavo gotske in renesančne

noše, medtem ko bo Društvo upodablajočih umetnikov Slovenije v okviru razstave »Slovenija v sliki« prikazalo lepote Slovenije, hkrati pa tudi mojstrovine slovenskih umetnikov. Največje zanimanje pa bo na tej razstavi vzbujal nedvomno televizijski prenos. Postavljena je bila televizijska oddajna postaja s snemalnimi kamerami in bodo preko več sprejemnikov prenašali razne zanimivosti z razstave, zabavne in kulturne programe, reklame in drugo.

S turistično razstavo bo ljubljansko »Gospodarsko razstavišče« posrečeno nadaljevalo pred nedavnim započeto prikazovanje slovenskega gospodarstva, ki obsega najrazličnejše panoge, med katerimi turizem gotovo ni na zadnjem mestu.

PO ŠIRNEM SVETU

Beograd. — Madžarski poslanik v Beogradu Sandor Korinsky je izročil predsedniku Zvezne ljudske skupščine FLR Jugoslavije Moši Pijadu pismo predsednika madžarskega parlamenta, v katerem vabi jugoslovansko parlamentarno delegacijo na prijateljski obisk na Madžarskem. Pijade je izjavil, da je možnost za obisk vsekakor dana, toda šele za prihodnje leto, ker je za letos predvidenih že več obiskov jugoslovanskih parlamentarcev v drugih deželah.

Washington. — Za novega ameriškega obrambnega ministra je bil imenovan nekdanji guverner in državni tožilec v Michiganu Wilber Brucker, medtem ko je njegov predhodnik Robert Stevenson odstopil iz »osebnih vzrokov«.

Hongkong. — Severnovietnamski predsednik Ho Ši Minh je odpotoval iz Hanoja na obisk v Sovjetsko zvezo in LR Kitajsko.

Washington. — Zloglasni senator Mac Carthy je predložil senatu resolucijo, s katero je zahteval, naj bi predsednik ZDA Eisenhower na bližnji četvertni konferenci v Ženevi sprožil tudi vprašanje vzhodnoevropskih dežel. Tej resoluciji je vlada nasprotovala, prav tako pa jo je zavrnil tudi zunanje-politični odbor senata.

Tokio. — Na predlog severnokorejskega zunanjega ministra, da bi vzpostavili redne gospodarske in kulturne odnose med Japonsko in severno Korejo, sta predsednik japonske vlade Hatoyama in zunanji minister Šigemitsu odgovorila, da Japonska zaenkrat ne namerava vzpostaviti odnosov s Severno Korejo, ker bi to neugodno vplivalo na njene odnose z Južno Korejo.

Pariz. — Po poročilih francoske vlade so nemiri v Algeriji, ki so se začeli novembra lanskega leta, zahtevali okoli 500 mrtvih in 300 ranjenih. Med temi je 122 Francozov odnosno francosko usmerjenih Algerijcev. V bojih z domačini, ki jih nazivajo upornike in cenijo njih število na 1200 do 1500 mož, so francoske čete zgubile 202 vojaka.

Salzburg. — Vicekancler in predsednik socialistične stranke Avstrije dr. Schärff se je v soboto sestal s predsednikom nemške socialistične stranke Ollenhauerjem, s katerim sta razgovarjala predvsem o položaju, ki je nastal po sklenitvi avstrijske državne pogodbe zlasti v zvezi z nemško imovino v Avstriji. Kot uspeh tega razgovora je objavila nemška socialistična tiskovna služba poročilo, ki pomeni odobritev avstrijskega zadržanja v tem vprašanju ter hkrati nekoliko napada nemškega kanclerja Adenauerja.

Hannover. — Na zborovanju Šlezijcev je bila poudarjena zahteva Nemčije po vrnitvi bivših vzhodnonemških ozemelj, ki so po vojni pripadla Poljski in Sovjetski zvezi.

Varšava. — Varšavski radio je poročal, da bo v Varšavi prirejen mladinski festival, ki se ga bo udeležilo 30.000 mladincev in mladink iz vsega sveta in ki bo pomenil mogočno manifestacijo za svetovni mir in utrditev prijateljstva med mladino vseh narodov. Na festival so po istih poročilih povabili tudi državne poglavarje petih velesil — Amerike, Anglije, Francije, LR Kitajske in Sovjetske zveze.

Saarbrücken. — Bivši posarski minister dr. Braun je na deželnem kongresu evropske unije izjavil, da bo plebiscit, ki naj bi odločil v bodoči usodi Posarja, verjetno 9. oktobra tega leta.

Concord. — V nekem govoru, ki ga je imel v ameriškem mestu Concord, je predsednik Eisenhower namignil, da bo tudi prihodnje leto kandidiral za predsednika Združenih držav Amerike.

Ženeva. — Za bližnjo konferenco vladnih šefov štirih velesil so na dnevnem redu samo evropska vprašanja, v zapadnih krogih pa so kljub temu pripravljeni, ob tej priložnosti govoriti tudi o problemih Daljnega vzhoda, če bi na tem vztrajala Sovjetska zveza.

Kot eno izmed najbolj priljubljenih sredstev za rovarjenje proti mirnemu sožitju v deželi služi hujšakškemu krogu, ki se je v zadnjem času skril in osredotočil okoli »Allgemeine Bauernzeitung«, blatenje protifašistične partizanske borbe. Za ljudi, ki ob vsem gobeždanju in frazarjenju o demokraciji, svobodi in domovinski zvestobi ne morejo prikriti svojega miselnega sorodstva z barbarsko ideologijo svojih nacističnih vzornikov, so seve svetle strani partizanske borbe našega ljudstva proti zatiranju in nečloveškemu nasilju zelo zoprne in neznosne strani v zgodovini naše dežele, kot so jim zoprna in nezgodna sploh vsa človečanska načela o svobodnem in enakopravnem sodelovanju med narodi, zlasti če so si sosedni na isti zemlji, in o demokratični ureditvi človeške družbe, ki ne sloni na gospostvu privilegiranih slojev nad brezpravno rajo, marveč na ustvarjalnih naporih demokratičnih naprednih ljudskih sil za doseg takšne družbene preobrazbe, ki bo zgrajena na hotenju in življenjskih potrebah delovnega človeka brez razlike na jezik in narodnost. Končno je tudi nacionalistična in šovinistična gonja proti našemu ljudstvu in njegovim pravicam in svetinjam samo del vseh tistih krčevitih poskusov, s katerimi bi temne sile preteklosti še za nekaj časa rade rešile svoje v temeljih že močno načete in zrahljane privilegirane pozicije in zavrele vsaj nekoliko tok časa in razvoja, ki jim — o tem so si menda na jasnem — ni preveč naklonjen.

Državna pogodba — prelom s preteklostjo

Med določbami državne pogodbe o pravicah narodnostnih manjšin je velikega pomena določba, ki pravi, da je v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom slovenski jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemščini. Z drugimi besedami povedano se to pravi, da bomo imeli Slovenci, čim bo državna pogodba dokončno ratificirana in s tem uzakonjena, možnost in pravico, da se bomo lahko posluževali tudi v občejanju z oblastmi in drugimi uradi bodisi ustmeno ali pisмено svojega materinskega jezika, oblasti in uradi pa bodo obvezani in dolžni poskrbeti za to, da bo to v praksi tudi dejansko mogoče.

Doslej je bil, razen v zadnjih desetih letih v dvojezičnih šolah, slovenski jezik na Koroškem potisnjen popolnoma v ozadje. Samo pred sodišči so bile dane glede uporabe materinščine malenkostne olajšave, v splošnem pa v javnosti slovenščino niso upoštevali in ji niso priznavali javne veljave. Kljub formalni enakopravnosti vseh državljanov pred zakonom naši ljudje niso imeli možnosti in pravice, da bi se posluževali v stikih z uradi in uradnimi ustanovami svoje domače govorice, marveč so bili prisiljeni uporabljati samo nemščino. Slovenščina je bila obojena na životarienje v privatnem krogu družine in sosesčine, izven tega okolja pa je bila prava pastorka, brezpravna in brez zaščite. Niti v osnovni, najnižji upravni enoti, v občini in občinski pisarni, slovenščina uradno ni imela domovinske pravice niti v tistih krajih, kjer govori prebivalstvo — razen malenkostnih izjem — v dnevnem življenju skoro izključno samo slovensko. Če je imel doslej naš človek opravka pri deželnih in okrajnih oblasteh, pri davkarji, pri orožništvu, pri zbornicah in drugih javnopravnih ustanovah, kot pri bolniški blagajni, pri uradu za delo, pri pošti in železnici, nikjer ni imel zakonite pravice, da bi se lahko posluževal svojega slovenskega jezika, povsod je veljala samo nemščina in je bilo odvisno le od dobre volje kakšnega uradnika, ki je slučajno razumel tudi slovensko, ali je mogel naš človek opraviti posel tudi v svoji materinski govorici. To so bili sicer hvalevredni, a vendar le razmeroma izjemni primeri. Ni pa v preteklosti manjkalo primerov in se žal še danes tu pa tam pripetijo, da so našega človeka nadržali, če ni obvladal nemškega jezika in si je želel pomagati s svojo domačo govorico.

Kdo bi se čudil, če so marsikdo naši ljudje ob takem stanju vse bolj dobivali občutek, da znanje slovenskega jezika za življenje ni prvenstvene važnosti in da je marsikdo že menil, da je celo ovira za poklicno udejstvovanje izven okvira domačega družinskega kroga. Niso redki primeri, ko so celo narodno zavedni starši že opuščali pri vzgoji svojih otrok slovensko govorico v domnevi, da bo otrok lažje prišel do zaposlitve in boljšega kruha, če ne bo obremenjen z »madežem slovenske materinščine« in če bo govoril samo

nemško. Da se je vršil ta proces med manj zavednim ter gospodarsko in socialno odvisnim prebivalstvom še v veliko večji meri in mnogo hitreje, ni treba še posebej naglašati. Če smo dostikrat govorili o umetnem in načrtnem raznarodovanju Slovencev na Koroškem, smo imeli v mislih tudi prav ta razvoj in smodno odklanjati trditve tistih, ki so tak razvoj zakrivali in pospeševali, češ, da gre pri tem razvoju za naravno asimilacijo ne pa za umetno potujčevanje slovenskega prebivalstva. Zanikati dejstvo, da je dosedanja neenakopravnost slovenskega jezika pomenila izvajanje germanizacije, pomeni odobravati krivico in narodnostno škodo, ki je bila prizadejana našemu ljudstvu v preteklosti.

Državna pogodba in njene določbe o pravicah narodnostnih manjšin v Avstriji bodo pomenile vsekakor važen in za naše ljudstvo koristen prelom s preteklostjo.

Celovška uprizoritev „Dogodka v Gogi“

Danes pred enim tednom je bila v celovškem Mestnem gledališču krstna predstava Grumove drame »Dogodek v Gogi« v nemškem prevodu. O vsebini dela smo svoječasno objavili daljši sestavek, ki ga je napisal priznani slovenski dramaturg in režiser Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane dr. Bratko Kreft, kateri je vodil tudi celovško uprizoritev. S tem posrečeno izpopolnil delo slovenskega avtorja z mojstrovino slovenskega režiserja ter tako predstavil celovški publiki izoblikovano sliko slovenskega odrsko-umetniškega ustvarjanja.

Premiera, kateri so ta teden sledile še nadaljnje uprizoritve, je bila kljub žal slabemu udeležbi dogodek v celovškem gledališkem življenju, ki sta mu dala poseben poudarek s svojo udeležbo tudi deželni glavar Wedenig in šef Urada za zvezo FLR Jugoslavije v Celovcu generalni konzul Bravničar. S tem pa seveda ni rečeno, da bi bila publika preveč navdušena z vsebino dela, čeprav prevladuje splošno mnenje, da je režiserju uspelo združiti celovške igralce v živo enoto, kot kakršna so potem vsi brez razlike pokazali dovršeno in do drobnih odtenkov izdelano ponazoritev posameznih značajev.*)

Zaključni aplavz tako igralcem in režiserju kakor tudi prevajalki g. Kralj-Arko je pokazal, da bi Celovčani in Korošci želeli spoznati še več iz slovenske odrske umetnosti, kar bo vsekakor hvaležna naloga merodajnih, da nadaljujejo

Dejstvo, da je slovenski jezik priznan kot uradni jezik, odpira končno tudi slovensko govorečemu prebivalstvu Koroške večje možnosti za uveljavljanje v javnem življenju in razvoju dežele.

Dvojezično šolstvo bo dobilo šele sedaj pravi smisel in bo verjetno postalo privlačno tudi za tiste, ki so doslej smatrali pouk slovenščine bolj za nekoristno obremenjevanje učencev nego za kulturno dobrino, ki jo je mogoče koristno uporabiti tudi v praksi vsakdanjega življenja. Kdor bo po uveljavljanju državne pogodbe dobro obvladal oba deželna jezika, bo imel več možnosti in izglede v poklicnem udejstvovanju. S priznanjem enakopravnosti slovenščine z nemščino v javni upravi in vseh javnopravnih ustanovah bo končno odpravljena stara krivica, s katero so domačemu človeku na domačih tleh odrekli prostor pod soncem.

in pospešujejo sodelovanje in spoznavanje v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo.

*) O uprizorjenem delu samem so mnenja zelo deljena in je videti, da celovška gledališka publika pač daje prednost živahnim, neposredno življenjskim momentom, katerih pa v ekspresionistični stvaritvi, kot je Grumov Dogodek v Gogi, ni preveč.

Spominska razstava Thönija v Celovcu

V Domu umetnosti v Celovcu je bila v soboto odprta spominska razstava Wilhelm Thöni. Wilhelm Thöni je avstrijski umetnik in je živel od leta 1888 do 1949. Državnih nagrad in odlikovanj sicer ni dobil, vendar pa se ga država spominja z različnimi spominskimi razstavami. Prva taka spominska razstava je bila leta 1950 v Salzburgu. Sledile pa so še razstave v Grazu, Linzu, na Dunaju in tudi izven Avstrije v Münchenu, sedaj pa je taka razstava v Celovcu. Thöni je živel v Parizu in nazadnje se je izselil v ZDA, kjer je živel v New Yorku. Požar v nekem newyorškem umetniškem magacinu je uničil okoli tisoč njegovih slik. Thöni je umrl 1. maja 1949, 62 let star, zadela ga je možganska kap. Vse, kar je Thöni upodobil, se odlikuje po vsebini in obliki.

Ker je razstavo organiziral deželni muzej v Celovcu, je vse povabljenе goste pozdravil ravnatelj muzeja dvorni svetnik

Še je čas, vpisati otroke na srednje šole. Zato ne zamudite roka.

Nihče naj se ne boji stroškov, kajti za šolanje naloženi kapital se visoko obrestuje.

Dijaški dom Slovenske prosvetne zveze v Celovcu nudi vsem fantom, ki bivajo v njem, vse ugodnosti za uspešen študij. Zračne spalnice, svetle in prijetne učilnice in umivalnica s prhami so jim na razpolago. Tudi dobra kuhinja je v hiši.

Zavedajmo se vsi, da je narod brez svoje inteligence zapisan smrti!

In še nekaj: Člen 7. avstrijske državne pogodbe predpisuje, da uživajo avstrijski državljani slovenske narodne manjšine iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani.

Vsi avstrijski državljani slovenske narodne manjšine na Koroškem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah pod enakimi pogoji kakor vsi ostali avstrijski državljani.

Slovenski jezik je po členu 7. avstrijske državne pogodbe enakopraven z nemščino v vseh uradih mešanega ozemlja na Koroškem. Iz teh razlogov bo potreba po slovenski inteligenci vedno večja.

dr. Moro. Med drugimi je pozdravil kulturnega referenta koroške deželne vlade, dvornega svetnika Rudana, mestnega svetnika dr. Holzerja kot kulturnega referenta mestne občine in še druge goste, ki so prišli na otvoritev. Posebno prisrčno pa so vsi navzoči pozdravili vdovo rajnega umetnika, gospo Theo Thöni.

Kulturni referent koroške deželne vlade, dvorni svetnik Rudan, ki je zastopal deželnega glavarja, je poudaril pomembnost umetniške dejavnosti Thönija.

Razstava vsebuje čez 120 del, od tega je 23 slik v olju, drugih 100 pa so grafike. Omembe vredni so cikli »Beethoven« in »Francoska revolucija«. Večina razstavljenih del so last posameznikov, ki so priskočili na pomoč, da je bilo spominsko razstavo sploh mogoče prirediti. Razstava bo odprta do 24. julija 1955. Vsak, ki se količkaj zanima za umetnost, naj ne zamudi te prilike in si razstavo ogleda.

Poletne igre na grajskem dvorišču v Brežah

Breže (Friesach) — ljubko mestece napol ohranjenih gradov in razpadajočih razvalin, ki je imelo nekoč pomemben vpliv na razvoj dežele — so v zadnjih letih v poletnih mesecih privlačna točka ne samo za domačine z vseh strani Koroške, marveč privabljajo tudi od drugod iz Avstrije, zlasti iz sosedne Štajerske mnogo ljudi. Tudi za številne tujce, ki preživljajo svoj dopust na Koroškem in v drugih avstrijskih pokrajinah, je postal ta kraj še bolj zanimiv, odkar uprizarjajo na dvorišču razpadlega gradu »Petersberg« znamenite igre, znane pod imenom »Friesacher Burghofspiele«.

S prizadevno pobudo je arhitekt

Hannes Sandler zbral pred leti okrog sebe krog nepoklicnih, amaterskih igralcev iz vrst domačinov, ki pod njegovim večjim vodstvom od leta 1950 naprej uprizarjajo vsako poletje kvalitetne predstave priznanih del iz domače in svetovne dramske literature. Vsako leto naštudirajo eno dramsko delo in ga uprizarjajo po večerih na prostem v svojevrstnem okviru, ki ga dajejo ostanki starodavnega obzidja, ki obdaja prostrano dvorišče nekdanjega mogočnega gradu. Impozanten prostor, v katerem so prvotno namestili 850 sedežev, so letos preuredili. Splaniran in v obliki terasnega stopnišča dvigajoče se vrste sedežev sprejmejo sedaj lahko

nad tisoč gledalcev. Z izgradnjo odra, s kraju primerno osvetljavo in z drugimi okolju prilagojenimi tehničnimi napravami je prizorišče mnogo pridobilo.

Za letos je igralski kolektiv naštudiral eno najznamenitejših stvaritev največjega angleškega dramatika Shakespeara (izg. Šekspirja): »Kralj Henrik IV.« Prva predstava, ki je bila v soboto zvečer, je bila za številne gledalce in poslušalce veliko doživetje. Po trudapolnih in vestnih pripravah so igralci te zahtevne drame, ki zajema, postavljena v obdobje angleške zgodovine srednjega veka, najtežjo in pretresljivo tragiko, a je hkrati prepolna čudovite sproščujoče komike, prikazali znanje, ki ga jim lahko zavidajo poklicni gledališki igralci v marsikaterem kulturnem središču. Ne samo igralci glavnih vlog: Sepp Zechner kot kralj Henrik IV., Robert Mösslacher kot princ Heinz Vališki, Valentin Pagitz kot uporni Henrik Percy ter Hannes Sandler kot polnokrvni Sir John Falstaff, tudi igralci ostalih manjših in tudi najmanjših vlog, ki jih je skupno nad 40, so s prizadevno in vživetno igro pritegnili publiko in želi zasluženo priznanje.

Skozi dva meseca — vsako sredo, četrtek in soboto zvečer v času od 25. junija do 20. avgusta — bodo slavnostno okrašene Breže cilj nešteti ljubiteljev znamenitih prireditev »Friesacher Burghofspiele«. Tudi ljubiteljem dramske umetnosti iz vrst naših bralcev ne bo žal obiska in kulturnega doživetja v Brežah.

Železničarska godba iz Maribora gostuje v Kapfenbergu

Koncem lanskega leta je minilo 85 let, odkar je bila ustanovljena v Mariboru »Železničarska godba«. To je častitljiv jubilej. Začetek delovanja godbe sega v dobo avstro-ogrske monarhije, v tiste čase, ko se je Maribor začel oblikovati v pomembno železniško in geopolitično središče Slovenske Štajerske. Ustanovitev »Železničarske godbe« je povezana z ustanovitvijo železniške delavnice v mestu Maribor in predstavlja za takratni izrazito delavski predel Maribora napreden pojav.

Pomen tega visokega jubileja je predvsem v tem, da je društvo v svojem 85-letnem delovanju združevalo v svojih vrstah delavski razred in je s tem uvelja-

vilo njegovo delovanje na kulturnem področju. V javnosti so nastopali z velikimi uspehi, čeprav njihova pot ni bila lahka, kakor ni bila lahka pot slovenskega delavstva sploh. Vedno so bili delavci-godbeniki tisti, ki so se borili proti pomembnejši politiki v preteklih letih. V času ljudske revolucije v Jugoslaviji pa so bili tudi člani »Železničarske godbe« tisti, ki so stali v prvih vrstah med borci za osvoboditev. Društvo danes nosi ime narodnega heroja iz njihovih vrst »Angel Besednjak«, ki je vključeno v »Svoboda Tabor, Maribor«.

Od 1. julija naprej gostuje godba za štiri dni v Kapfenbergu, kamor ga je povabilo glasbeno društvo »Edelweiss« na ustanovni jubilej.

Iz sporeda III. Ljubljanskega festivala

V prihodnjem tednu III. Ljubljanskega festivala, ki bo trajal do 14. julija, so na sporedu naslednje prireditve:

Ponedeljek, 4. julija: L. van Beethoven: IX. simfonija. Izvaja državni simfonični orkester iz Zagreba, pojejo zagrebški operni solisti. Sodelujeta mešana zbor Radio Zagreb in delavsko kulturno-umetniško društvo »Bratstvo Jedinstvo«.

Torek, 5. julija: Folklorna skupina »Lado« iz Zagreba izvaja hrvatske in bosanske plesne in pesmi.

Sreda, 6. julija: Koncert ansambla zagrebških solistov Radia Zagreb. Dirigent Antonio Janigro.

Četrtek, 7. julija: Verdijeva opera »Aida« (koncertna). Dirigenta: Lovro Matačić in Samo Hubad.

Petek, 8. julija: Večer opernih arij. Pojejo najboljši operni solisti iz Ljubljane, Zagreba in Beograda. Sodeluje operni orkester SNG iz Ljubljane in orkester Slovenske filharmonije.

Sobota, 9. julija: S. Prokofjev: Romeo in Julija. Izvaja operni balet Narodnega pozorišča Beograd.

Nedelja, 10. julija: P. I. Čajkovski: Labodje jezero. Izvaja operni balet Narodnega pozorišča Beograd.

KOLEDAR

Petek, 1. julij: Teobald
Sobota, 2. julij: Obisk. M. D.
Nedelja, 3. julij: Heliodor
Ponedeljek, 4. julij: Urh
Torek, 5. julij: Ciril in Metod
Sreda, 6. julij: Izaia
Četrtek, 7. julij: Vilibald

Loga ves

Smatram tako rekoč kot dolžnost, da iz Loge vasi napišem nekaj vrstic o gospej Pepci Jankovi, ki sem jo nedavno obiskal. Napisal bi rad tako, da bi osvetlil njene vrline, žal pa, izčrpane karakteristike v kratkem sestavku ne morem podati. Zato naj za prvo zadostujejo naslednje vrstice.

Pepca ni ravno med najmlajšimi, toda petinštirideset let bi ji nihče ne pripoznal. Še vedno je mladostno vitalna in podjetna. Pravila je, da še vedno rada z veliko vnmemo sodeluje pri vsaki naši igri. Z igralsko dejavnostjo je pričela že zelo mlada, bilo ji je komaj 14 ali 15 let, ko je nastopila v pravljici »Sirota Jerica«. Od takrat je vzljubila odrsko udejstvovanje in je marljivo sodelovala kot prosvetašinja v slovenskih prosvetnih društvih v Kapli na Dravi, Podravljah, v Bilčovsu in končno, ko se je omožila v Logu vas, pri tamošnjem društvu. Pri logaveškem društvu deluje neutrudljivo ter je tudi sama režirala nekaj iger. V igrah je posedovala večini vodilne vloge, kar pač tudi priča o njenem igralskem talentu. Svoje vloge je igrala življenjsko, doživeto, tako, da je pri nekem tragičnem dejanju v igri potočila zares pristne solze neutešljivega joka.

Pri njenem prosvetnem delovanju je ne ovira, da je poročena, niti ne, da je morda po letih najstarejša med igralci. Izborno je odigrala svoje vloge menda v triindvajsetih igrah, kar je lepo število. Prepričani pa smo, da njen nastop v triindvajseti igri ni bil zadnji. Še bo igrala, ker se zaveda svojega poslanstva na podlagi odrskega udejstvovanja.

Gospo Jankovo smo postavili za zgled, ker takih prosvetašin in prosvetašev nam je treba. Zapisali pa smo te vrstice tudi zaradi tega, ker imenovana prav gotovo zasluži priznanje in zahvalo slovenske prosvete na Koroškem.

Razne vesti iz Koroške

Janez Mitterer iz Vrbe se je minuli torek zvečer okoli 23. ure nahajal pri železniškem prelazu pri Doleh. Zatvornice so bile zaprte, ker je prihajal vlak iz Beljaka. Moč pa je kljub temu zlezal pod zatvornico na progo ravno v trenutku, ko je vlak prisopihal. Prišel je pod lokomotivo ter je bil na mestu usmrčen. Poizvedovanja niso ugotovila, če se je primerila nezgoda ali pa je sam hotel v smrt.

Kmet Albin Radoha v Gradičah nad Suho se je pri košnji za šalo mikastil z nekim koscem, ki mu je prišel pomagat kositi. Pri tej šali je tako nesrečno padel, da si je zlomil členek.

V bližini Grebinja je v torek zjutraj strmoglavil s svojim motornim kolesom

Po naši zemlji**Pereča vprašanja koroškega prometa**

V Celovcu so minulo soboto ustanovili koroški urad Avstrijske prometno-znanstvene družbe. V odboru zavzema vodilno mesto prezident direktije zveznih železnic v Beljaku, dvorni svetnik dipl. ing. dr. Weiss.

Ob tej priložnosti je imenovan prezident govoril o koroških prometnih razmerah. V svojem referatu je predvsem obravnaval pereč problem o sodelovanju med progo in cesto na sektorju prometa v naših alpskih dolinah. Koroška, ki tvori prečni prehod med morjem in Dunajem, stavi zaradi svoje pokrajinske raznolikosti posebno težko rešljive prometne probleme, povezane z izrednimi stroški. Med drugim je posebno očitno ogromno prometno vlogo, ki pripada progi skozi Ture. O razvoju, ki ga je dosegla ta proga, pač pred 50 leti, ko so jo zgra-

dili, ni mogel nihče slutiti. Danes vozi skozi 8,5 km dolgi predor Mallnitz-Böckstein dnevno preko 70 vlakov. Skozi ta predor, ki tvori pozimi edino prevozno zvezo med Koroško in Solnograško, pa prevažajo tudi ogromno število cestnih motornih vozil. Iz tega razloga je do Mallnitza zgrajena najmodernejša koroška alpska cesta.

Pereč problem pomenijo tudi prometne žile v koroških alpskih dolinah in povezava med njimi. V dobi avtomobila nastaja vprašanje, če naj ne bi opustili lokalne železniške proge ter prenesli promet izključno le na cesto. Referent je k temu vprašanju dodal svoje mnenje in izjavil, da to ni nujno, ker lokalne železnice le niso tako nedonosne, da bi jih bilo treba opustiti. Te železnice pomenijo še Pokazal je na primer, da motorni vlaki v

Borovlje

Minuli torek smo pokopali 77 let starega Filipa Kultererja. Pokojni je bil od mladih dni organiziran in aktiven sodelavec v socialistični stranki. Pripadal ji je že od leta 1898. Med drugim je bil tudi ustanovni član in predsednik organizacije »Priatelj otrok« (Kinderfreunde).

Teharče pri Maloščah

Bridka žalost se je naselila minulo nedeljo v ugledni in spoštovani Mentnovi družini v Teharčah pri Maloščah. Ta dan je namreč za vedno zatislila svoje oči nad vse dobro mati in skrbna gospodinja Marija Woschitz. Vsi vaščani in okoličani so žalostnim svojem izražali svoje odkrito sožalje, med temi jim izreka svoje globoko sožalje tudi slovensko prosvetno društvo in pevski zbor. Pokojna mati in njen mož sta poleg vseh skrbi za gospodarstvo vzgajala svoj naraščaj v istem prepričanju, kakor sta ga ohranila sama, namreč v zvestobi do sebe in svojega ljudstva. Zaradi tega tudi vsi otroci radi sodelujejo

Bistrica pri Pliberku

Pri kmetu Jožefu Partlu, p. d. Črniku na Bistrici, se je ob košnji primerila delovna nezgoda. Pri Črniku zaposleni kmečki delavec Franc Gregorn je bil zaposlen s spravljanjem sena iz dovoznega prostora na skedenj, ki se nahaja okoli tri metre nižje. Pri tem opravi mu je spodletelo ter je padel na skedenj, pri čemer je zadobil precejšnje poškodbe na hrbtenici.

Prizadevanje blaške občine za gasilstvo

Požarne brambe so organizacije v službi zaščite imetja in življenja. Vsako politično tendenco naj izločajo in omogočajo sodelovanje vsem v korist splošne blaginje in pomoči bližnjemu. Z zadoščenjem ugotavljamo, da je razvoj časa prinesel tudi na tem področju korak naprej in služijo požarne brambe v naših krajih čedalje bolj edinole svojemu plemenitemu namenu.

Tudi v blaški občini posvečata prebivalstvo in občina znatno pozornost organizaciji in tehniški opremlitvi v gasilski službi. Zaradi tega smo mogli predpreteklo nedeljo prisostvovati tudi v Vogrčah pomembni slavnosti. Bilo je ob priložnosti praznovanja 25-letnice obstoja požarne brambe. Ob najlepšem nedeljskem dnevu je prihitelo v to vas številno ljudi, med temi mnogo uniformiranih gasilcev sosednih bramb kakor iz Repelj, Pliberka, Sorgendorfa, Libuč, Bistrice, Rude in od drugod. Navzoč je bil okrajni komandant gasilcev iz Velikovca in poveljnik pliber-

Vse izseljence opozarjamo

da se takoj, ko prejmejo kakšno odločitev v vprašanju priporniške odškodnine ali uradnega potrdila, zgledajo pri Zvezi slovenskih izseljencev v Celovcu, Gasometergasse 10, ki jim bo pomagala napraviti potrebni priziv in jim dala tudi vsa druga pojasnila.

Hkrati tudi prosimo, da izseljenci čim prej vrnejo poslane jim pristopnice, ker prej ne moremo izstaviti članskih izkaznic. V primeru, da kateri izmed izseljencev ni prejel pristopnice, prosimo, da se ob priložnosti zgleda v pisarni ZSI.

Zveza slovenskih izseljencev

Zilji, katerih brzino nameravajo še povečati, prevozijo linijo Podkloster-Koče v eni in pol ure, dočim traja vožnja z avtobusom nad tri ure. To okoliščino je seve pripisati tudi zelo slabim cestnim razmeram.

Posebno važno prometno-tehnično vprašanje pomeni zveza koroškega središča z Labotsko dolino. Labotska dolina izvažala mesečno 1100 vagonov blaga, med tem tri četrtine premoga. Izvozna proga iz Labotske doline v središče je zelo dolga in neprikladna, kar je povezano z visokimi prometnimi stroški. Zaradi tega obstoja že dalje časa načrt o izgradnji železniške zveze Pliberk-St. Paul. Proga bi bila sicer ponekod precej težavna, kjer bi znašale vzpetine do 15 promil. Proračun za izvedbo tega načrta predvideva 130 milijonov šilingov. Ta proga pa bi pomenila za železniško zvezo med Celovcem in Wolfsbergom skrajšanje linije od 101 kilometra na 73 kilometrov, kar bi pomenilo veliko gospodarsko prednost za Labotsko dolino. Linija pa bi koristila tudi prebivalstvu ob predelih nove proge. Velikega pomena v gospodarskem smislu pa bi bila izgradnja te zveze lahko tudi v tem, da bi bila pogoj za novo prometno os Spittal na Dravi — Beljak — Celovec — Wolfsberg, ki bi bila primarna za izgradnjo za promet mednarodnih vlakov. Vendar pa plava izvedba tega načrta še v bodočnosti.

Obiskali smo cirkus Hagenbeck v Beljaku

Vsi, ki imajo kljub kinu, radiju in močnejši televiziji odprto srce tudi za drzne podvige cirkuških ljudi in za nastope plemenitih živali, so prav gotovo z zadovoljstvom sledili pestremu triurnemu programu in so bila vsa njihova pričakovanja izpolnjena.

Angleški krotilec divjih živali odlično in spretno predvaja zveri, ki se v naravi nikdar ne morejo srečati; tri levinje, tigra, dva leoparda in puma, ki nastopa kot filozof med ostalimi. Ta točka programa jasno dokazuje, da človek z resno in močno voljo uspešno ukroti tudi najhujšo divjačino. Ko so po tej točki začeli pospravljati kletko, da bi napravili prostor za nastop kamel in lipancev, je publiko ta čas zabavala gorila s kretinami in gibi, ki spravijo slehernega gledalca do smeha.

Fred Petoletti nastopa z 12 lipanci, za tem pa uganjajo komičnosti z mizo, stolom, lestvo in klobukom komiki Ma-

ry, Jeff in Cie. V otroški sobi ponijev pusti Helena Kossmaier osem ponijev spati na kavču toliko časa, dokler jih ne pride buditi, nato pa posedajo na stoli in se vozijo na vrtiljaku. Občudovanja vredno je skakanje ponija Alija čez obroče.

Veliko pozornost vzbudijo nastopi Lili-putancev. Najrazličnejše plesje predvajajo. Za vsaki ples nosijo tudi primerne kostume, kar še stopnjuje prisrčnost njihovega nastopa. Med posameznimi plesi predvajajo tudi čudovito parterno akrobatiko. Ko jih človek tako gleda, kako se hitro in spretno gibljejo, si nehoti misli, da ima pred seboj žive lutke.

Med odmorom smo videli v potujočem živalskem vrtu vse tiste živali, ki ne nastopajo med predstavami.

Presenetljive zmožnosti v balansiranju, prav pod kupolo cirkusa, je pokazala umetnica Tanika.

Nadaljnjo senzacijo v dresuri medve-

dov predstavljajo nastopi »Maika« in »Petr« na kolesih in motornih kolesih.

Odlične so scene, ko nastopajo plemeniti konji. Krasen belec pleše različne plesse, ki jih določijo gledalci iz vrst. Sledeča točka je zanimiva tekma v boks, seveda pomešana s komičnimi dogodki, ki jih pri resnih boksarskih tekmah ni zaslediti.

Koliko različnih stvari bi še bilo omeniti, kot na primer temperamentni nastop belgijskega žonglerja, ki s svojo spretnostjo učinkuje skoraj tako kot kak čarovnik; dalje nastopi slonov, ki nudijo z nastopom mnogo zabave, posebno ko za konec nastopijo kot vaški godbeniki. Predstava se zaključuje z nastopom dovolj pametnega osla, ki ne pusti na svoj hrbet nobenega človeka.

Vsak, kdor si bo ogledal cirkus v Celovcu, bo zadovoljen in mu ne bo žal, da je žrtvoval nekaj časa in denarja, ker ljudje in živali, ki nastopajo, bodo s kvalitetskimi nastopi poplačali vse.

škega odseka. Vaška dekleta in fantje so okusno okrasili prostor pred gasilskim domom, kjer sta bili postavljeni dve motorni brizgalki in priklopni voz, v zadnjem času nabavljeno gasilno orodje.

Po blagoslovitvenih obredih je vse navzoče pozdravil aglini načelnik vogrških gasilcev Franc Juh z zahvalo občini, okraju in deželi za izdatno podporo pri nabavi orodja. Zagotovil je, da bodo vogrški gasilci vedno na mestu, kadar bi bilo treba stopiti v akcijo. Nato je spregovoril okrajni poveljnik iz Velikovca in vzpodbujal gasilce k vestnemu izpolnjevanju svojih dolžnosti ter omenil, da je z žrtvami nabavljeno orodje ljudska last, na katero je treba skrbno paziti.

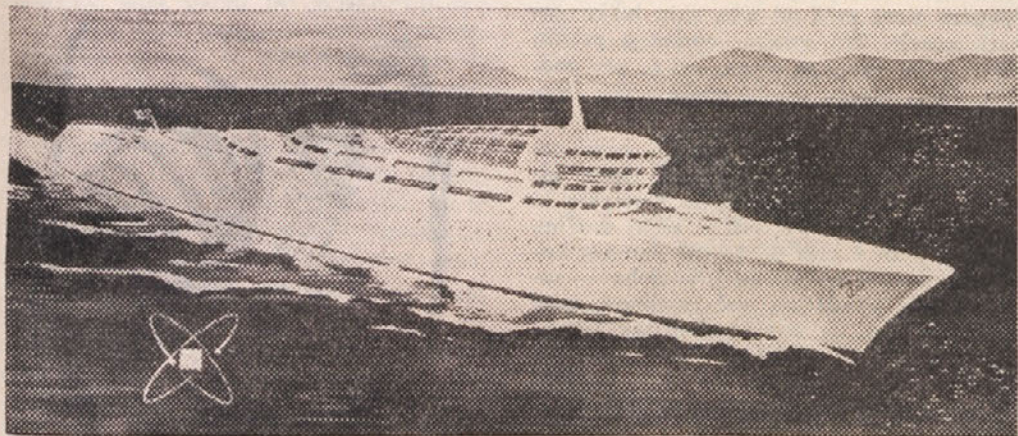
Končno se je oglašil k besedi župan občine, p. d. Črčej, in med drugim povedal, kaj vse je občina že ukrenila za zaščito proti požarnim škodam. Dejal je, da je pretežno iz lastnih sredstev nabavila tri motorne brizgalka. Nadalje je poudarila gradnjo vodnih rezervoarjev, kar vse je zahtevalo lepe vsote denarja. Tako je na primer minulo leto izdala 29.000 šilingov za potrebe gasilstva, za letos pa je predvidenih 19.000 šilingov. Naglasil pa je, da denar ni vržen proč, pač pa porabljen za koristne naprave za zaščito imetja in življenj vseh brez izjeme. Nato se je spomnil ustanovitelja gasilske organizacije v Vogrčah in prvega načelnika zaslužnega Šulnovca očeta Alojzija Miklina. Ob koncu je čestital Vogrčanom k pridobitvi modernega gasilnega orodja in dejal, da tam, kjer vaščani in funkcionarji pokažejo svojo požrtvovalnost in pripravljenost za sodelovanje, tudi občina rada pomaga, kjer pa sami ničesar nočejo storiti, je tudi za dotacije iz javnih sredstev malo izgledov.

Po nagovorih je sledila kratka gasilska vaja, ki je pokazala visoko stopnjo spretnosti gasilcev, kajti v najkrajšem času je tekla voda iz obeh brizgalk na streho. Vaji je sledila ljudska zabava, za katero je bilo vse najbolje preskrbljeno. Gostinski obrat so imeli prireditelji v svojih rokah ter je na ta način prišel čisti dobiček v korist skupnosti.

Atomska energija tudi v miroljubne namene

Predvidevajo, da bodo na mednarodni konferenci za miroljubno uporabo atomske energije, ki bo avgusta tega leta v Ženevi, razpravljali o reaktorski terminolo-

atomske energije v miroljubne namene se graditelji ladij trudijo, da bi izdelali načrte za graditev potniških ladij. Na AND-sliki vidimo potniško ladjo na atomski

giji, o atomski električni energiji, o zaščiti pred atomskim izžarevanjem, o uporabi atomske energije v biologiji, medicini in poljedelstvu ter o industrijski uporabi radioizotopov. Na konferenco so povabili 48 držav.

Kot primer resne volje za uporabo

pogon, kakor si jo predstavljajo graditelji, da bo izgledala v prihodnjih desetletjih. V ZDA, kjer sta bili doslej zgrajeni že dve atomski podmornici, delajo načrte za atomske stroje, ki bodo gnali trgovske ladje.

Kakšno bo mesto bodočnosti?

Londonški arhitekt Anstey je predaval o mestu bodočnosti. Na svojem predavanju je seznanil številne poslušalce z novo teorijo o graditvi mest. Po njegovem

Ali že veste, da...

da so se v Bruslju pred kratkim pojavili prvi »svetleči prometniki«? Njihovi senčniki na kapah vsebujejo zelo veliko fosforja, ki ponoči močno sveti, prav tako pa imajo na isti način napravljene na rokah posebne znake in tako prav vsak potnik že od daleč opazi prometnika.

da najdalj živijo Nizozemci? Nizozemski statistični urad je izdal pred nedavnim zanimive podatke, iz katerih je razvidno, da na svetu najdalj živijo Nizozemci. Povpreček pri moških je 70 let, pri ženskah pa 72 let.

da sta se v maju podala na potovanje okrog sveta zakonca Carim iz Avstralije? Za dva dni sta se ustavila v Parizu. Uporabljata džip, s katerim lahko potujeta po kopnem in po vodi. V Parizu sta zakonca svoj avto razstavila na razstavi turizma in športa.

da nekateri farmarji v Ameriki, Angliji in Nizozemski že dalj časa natikajo svojim kokošim posebna očala? To pa zato, ker so ugotovili, da takih kokoši petelini ne napadajo, temveč, da pred njimi celo beže. Take kokoši pridneje nesejo in tudi mlarijeve valijo.

Ivan Potrč:

19

NA KMETIH

Ves čas, ko sem jo tako bolj čutil kakor videl ali jo gledal pred sabo, se mi je mešalo po glavi, kako je neki tej ženski zdaj, ko čuje pri mrliču in pri možu, s katerim je živela in imela otroke, a kateri je tako končal — pred njenimi očmi. Kakor sem se bal zjutraj, ko je prihajala v hlev — gotovo je prišla večkrat kot imam prstov na rokah — in se obračala okoli mene, kot da bi mi nameravala kaj povedati, a je potem vselej odšla, ne da bi kaj rekla... in kakor sem se zbal potem, ko sta se s sestrami objeli, da bo znenada pustila in zatulila ter se bo vse razvedelo, tako sem počasi sprevidel, da se s tistim svojim brisanjem oči, s tuljenjem in posmrkavanjem vede tako, kot se pač morajo obnašati take ženske na pogrebi. Od nekdaj, ne vem, od kod, mi je prišla misel, da se vse vdove obnašajo tako, kakor je potrebno za svet in kakor je pač navada — vse drugo, kako se kje zgodi, pa ostane za navek skrito, kakor se pri Toplečki skriva za tem pobrisavanjem in posmrkavanjem. Kakor sem si zadnje noči znova zaželel, da je prihajala k meni in

kakor mi ta želja tudi po tej in taki noči ni splahnila, pa sem le čutil, bolj po pameti ko s čim drugim, da to ne vodi nikamor več, da bo moralo prenehati to, kar se je tako divje začelo. Vse tako me je obletavalo, čeprav sem vedel, da tega najbrž ne bom storil, čeprav... čeprav sem čutil, kako me ženska vedno manj mika — toda kako bi bil brez nje, to mi kar ni šlo iz glave.

Vse to mi je torej hodilo po glavi, ko sem se spomnil na pijačo za sedminarje, saj je Cafovka jela že pojenjavati z molitvami. Preril sem se iz izbe v kuhinjo, vzel nastavljen ročko, odšel po stopnicah v klet in odškrnil pipo. So je bil na najgi*) in pijača je počasi curela; naslonil sem se nanj, poslušal, kdaj bo nateklo in začutil, kako mi kletna hladnoča dobro dé, kako me je treznila in me delala prisebnega. Stresel sem se in si znenada dejal, prvič v mislih, drugič pa naglas:

»Južek, južek, slabo se bo končalo!«
Zdrnil sem se in se ozrl okoli sebe. Bil sem sam, nihče me ni slišal; okoli in okoli mene so bili sami sodi in po stenah velike okrogle sence, ki jih je metala svetloba iz leščerbe na tleh. Prijelo me je, da bi zakričal na ves glas, vrata v klet so bila zaprta; preden sem se okorajžil, je začel curek v ročki glasneje peti, vrč se je napolnil. Zaškrnil sem pipo, dvignil ročko

*) nájga = pijača iz nagnjenega soda

Skrivnost „mrzle svetlobe“

Če bi uspelo proizvajati mrzlo svetlobo, s kakršno se ponajajo nekatere žuželke, bi se človeštvo nikdar ne pritoževalo, da mu primanjkuje premoga oziroma vodne sile. Strokovnjaki v tej panogi so že sedaj prepričani, da bodo čez nekaj desetletij nadomestile posebne svetilke dosedanje luči.

Da bi prišel na sled mrzli svetlobi, je razkrojil ameriški biolog dr. Bernard Strehler na tisoče kresnic. Pomagal mu je pri tem njegov kolega William Mc Elrok. Oba sta ugotovila, da je v telesu kresnic snov, ki jo je znanost ocenila za luciferin. Dr. Strehler je dognal, da ima

Vsak dan grmi 44.000-krat

Iz nedavnega poročila ameriškega ministrstva za letalstvo povzemamo, da nastane na vsem svetu letno 16 milijonov grmenj, torej približno 44.000 dnevno. Vsako sekundo se zabliška strela 360.000-krat. Največkrat grmi v srednji Braziliji, (110 dni v letu), dalje v Panami (135 dni), v Južni Mehiki (140 dni), v Kongu (150 dni) in na Javi (220 dni). Redko grmi na polarnih področjih, v Sahari in v Arabski puščavi (povprečno štirikrat na leto). Na severnem delu zahodne obale Amerike do 32. severnega vzporednika ter v Avstraliji in v srednjem Čilu pa niti vsako leto ne grmi.

Maščevanje slona

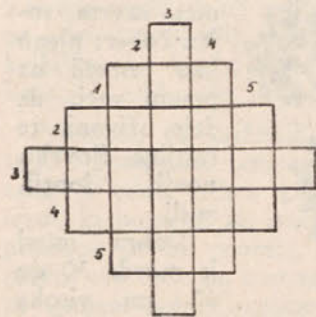
Že iz pripovedovanja je marsikateremu znano, da slon ne pozabi tistega človeka, ki ga razžali. Zelo zanimiv slučaj, kako se slon maščuje, se je pripetil tudi v cirkusu Hagenbeck.

Cirkus je gostoval v nekem belgijskem mestu. Kakih sedemnajst let star študent si je ogledoval živalski vrt. Ko je prispel do slonov, si je tu privoščil tvegano zabavo. Med različne poslastice je zavil še

ta luciferin enaka svojstva kakor vitamin Riboflavin, ki je znan kot važno življenjsko gradivo. Brez te snovi, ki jo vsebuje mleko, ni mogoče zdravo življenje. Vprašanje je, kako proizvajajo žuželke snov, ki žari.

V Novi Zelandiji gnezdiijo v takozvanih »smrtnih waitomskih jamah« žuželke nad globokimi vodami. Kdor se pelje po teh vodah, ima občutek, da svetijo nad njim v temni noči tisočere zvezde. Te zvezdice pa niso nič drugega kot svetlobna znamenja neke mušice ličinke. Ko se spreminjajo jajčeca v ličinke, ima vsaka posebno svetlobo pod prozorno kožo. Ta svetloba privablja nad vodo plesoče mušice in molje, ki obvisijo na lep-ljivih vlaknih in postajajo hrana požrešnim ličinkam.

Raziskovanje glede mrzle svetlobe se nadaljuje in prej ali slej bo rešila znanost tudi to uganko.

Križanka

Vodoravno in navpično: 1. hočem, imam voljo, 2. moško ime, 3. avstrijska dežela, 4. jih lovi mačka (dvojina), 5. smuči, nemški naziv.

Velikanskega žerjava...

se v zadnjem času poslužuje ameriška vojna mornarica. Žerjav ima zmogljivost 40.000 kg in je montiran na posebnem vozilu. Na sliki vidimo, kako novi žerjav dviga štirimotorni bombnik, ki tehta 40 ton.

(AND/INP)

in nekaj — bila je prepolna — odpil. Pijača me je hladila, prijala mi je, da sem še in še pil, pil in poslušal, če kdo ne prihaja po stopnicah; kar znenada se mi je zazdelo, da slišim isti šumot ko snoči, da so se vrata enako ko snoči neslišno odprla, ter da bi zagledal, samo če bi se malo ozrl proti vratom, postavo v belem. Postavil sem ročko pod pipo, da bi dotočil, odškrnil potihno pipo in se počasi, domala z grozo ozrl — nič ni bilo, vrata so bila zaprta, samo sence so se gibale po stenah, a vse to je bilo zavoljo nemirnega plamena.

»Hudič, ali me boš preganjal?« sem zaklel, sedel med polovnjake, na gantnarje,**) zaprl curek in znova nagnil ročko.

Zavedel sem se, ko je zgoraj v prikletu nastalo ropotanje. Ljudje so odmolili in se začeli dvigati, zatem sem zaslišal Toplečko, nekje v prikletu.

»Južek, kod hodiš s pijačo?«

»Ha-ha!« sem se zasmejal na kratko in samemu sebi, skočil pokonci, dvignil ročko in leščerbo in odšel po stopnicah. Zgoraj, v prikletu, sem se srečal z ljudmi, ki so se začeli rinuti iz hiše. Napravil sem najbolj vsakdanji in brezbrži obraz, kar sem ga le mogel; nič več nisem bil preplašen. Začel sem klicati sedminarje in ponujati:

»Počakajte, ljudje, pijača!«

**) gántnarji = tramovi za sode v kletih

Nekateri so vseeno šli, drugi, med njimi največ moški, so se začeli ustavljati in piti. Prinesel sem še eno in še eno ročko, ko me je neki glas, kakor materin, poklical — bilo je iz teme pred prikletnimi vrati. Narahlo me je spreletelo, bolj iz strahu ko iz radovednosti sem povprašal:

»Kdo me kliče? Bog pomagaj!«

»Rajni se oglašaj!« je znil neki moški, ne spominjam se več, kateri, mene pa je resnično spreletel srh, ko sem stopil skozi vrata.

Zagledal sem mater, kako so se zavijali v črno volneno ruto. Stopili so s pocja na dvorišče in krenili med drevje, da sem moral nehoti stopiti za njimi, če sem hotel zvedeti, kaj hočejo. Pri ogradi, ko sva bila že toliko od hiše, da naju ni mogel nihče več slišati, so se mati ustavili in povprašali:

»Kaj ne misliš nič priti domov?«

Najprej sem nekaj izjcljal, mati so le bili mati in z mano je bilo od snoči vse narobe, a še tisti trenutek sem se spomnil, kakšni so bili, ko sem odšel zdoma; spomnil sem se, zakaj sem odšel in kako so bili prav mati gluhi zavoljo grunta; spomnil sem se, da ga niso hoteli name prepisati, in na vse drugo — ter zmomljal:

»Domov? Prav domov bom zdaj hodil! Po kaj le?«

»Južek!« so me posvarili mati, jaz pa naprej:

»Kaj nimate Lizike in Štrafele?«

PRAKTIČNI NASVETI

V novih čevljih nas radi pečejo podplati. To preprečimo, če podplat na notranji strani natremo s špiritom.

☆

Vse predmete iz nebarvanega usnja (denarnice, listnice, torbice) očistiš s čistim bencinom, s sredico belega kruha ali s surovim mlekom.

☆

Sobne rastline okrepimo, če jih zalivamo z vodo, v kateri smo raztopili nekoliko kafe.

☆

Sveče bodo dalj časa gorele, če posujemo okoli stenja nekoliko soli.

Zdravilne rastline

Dobra misel

Dobromisljka, dobrovoljka, bolmet, zavrt, tošta, čober; njeno ime temelji na prazni veri, da daje uživanje te rastline človeku novih, dobrih misli.

Dobra misel je morda 30 do 60 cm visoka rastlina iz družine ustnatic. V zemlji ima močno rjavo koreniko, ki se navadno plazi blizu zemeljske površine in nosi številne korenine. Iz nje se dviga tenko, četrverorobo, rjavorodeče, s kratkimi dlačicami poraslo steblo. Listi so pecljati, nasprotni, kosmati, podolgovatojajčasti, celorobi, skoraj goli in pikčasti. Spodnji listi kmalu odpadejo. Drobni, dišeči, rožnardeči ali svetloškrlatasti, le redkokdaj beli cveti so drobni in združeni v okroglaste klase, ki sestavljajo pakobul. Časica posameznega cveta je cevasta in končuje v pet enakih zobcev. Zgornja ustna venca je plitvo izrobljena, spodnja pa nacepljena na tri skoraj enake krpe. Plod razpade na štiri rožke.

Dobra misel cveti od julija do oktobra, raste kraj gozdov, po grmovju, travnatih obronkih, gričih in pašnikih. To rastlino nabiramo v cvetju od julija do septembra.

Rastlina vsebuje hlapno olje, čreslovi-

Večji del naše kmečke kokošjereje je še prav konzervativen, priložnost. Doma vzrejamo piščance, leta in leta ne menjamo ne kur ne petelinov, gojimo perutnino v sorodstvu, ne odpiramo, ne krmimo pravilno in podobno. Vendar je tudi pri perutnini mogoče služiti denar in nam ne more biti vseeno, če nam da kokoš v letu povprečno le 90 ali 190 jajc. Pri številu jajc oziroma pri nesnosti pa ima tudi petelin posredno svoj delež.

Pravi petelin je podoba, simbol poguma in ponosa. Mlačneži med njimi niso nič prida, tudi v gospodarskem oziru ne, zato jih neradi gledamo na dvorišču. Seveda, pogum gre včasih malce predač, izgleda, da se povzdiguje tak predrzn petelin čez svoj stan, ako napa-

no in še neko grenko snov, ki pospešuje izločevanje vode, potu in seča. Prav tako jo hvalijo kot olajšalo pri krčih v trebuhu. Posebno pa vpliva na dihalo.

Uporabljamo jo kuhano na vinu in iz nje napravimo obkladke. Kogar peče pod kožo, naj napravi iz dobre misli, ki jo je kuhal na vinu obkladke. Dobro misel, rutico, fige in med kuhaj na vinu, pij, odstraniš naduho, jetiko, kašelj. Njene liste in cvete deni v vrečko, ogrej z vinom, deni na glavo, odeni dobro bolnika, da se bo potil. Je dobro za tiste, ki jih mučijo vetrovi. Liste deni na trebuh; odpre človeka, če je zaprto blato ali voda. Dobro misel, fige in soliter stolci, zmešaj in napravi obliž in deni na trebuh. Prežene otekline in vodenico. Dobro misel, fige kuhaj, z vodo grgraj, gosto deni na vrat, ozdravi angino v grlu. Pri oparnosti naredi obkladek iz vode, dobre misli in kisa, deni ga na trebuh; odpre vse kar je zaprto. V domačem zdravilstvu jo uspešno uporabljajo pri obolenjih maternice in slabih živcih, dalje pri slabi prebavi, slabem želodcu, pri krčih, katarjih in zaporu v črevesju, pri katarju in prehladih dihal, sapnika, kašlju, naduhi itd. V vinu namočena dobra misel, ki smo ji dodali nekaj trpotčevih semen, zdravi krvavo grizo. Za zdravilo pripravljajo čaj. Uporabo soka priporočajo pri bolečinah v ušesih. Umestno je soku primešati nekoliko toplega mleka. Tudi dandanes še priporočajo marsikje kuhati dobro misel in trpotec ali v vodi ali v vinu, pa smokve in dobro misel kot zdravilo pri raznih boleznih dihal. Nekaj kapljic olja lajša zobobol. Tako jo uporabljajo v nekaterih krajih.

Obkladke in kopel pri revmi in protinu, krčih v udih, bolečinah v ušesih in zobeh pripravimo, če dodamo dobri misli še rutice in kamilice ali majorana in kadulje ter materine dušice. Moremo v iste namene pa uporabljati tinkturo iz dobre misli.

čutno besedo — vse dokler ni ta črna postava ko kakšna vest, pravična in hladna, izginila v grabi in za jelšami. Nič nisem mogel storiti; stal sem ko privezan, ko da ne bi mogel premakniti nog; za hrbtom sem zaslišal govorjenje, ljudje so pozdravljali in odhajali, zaslišal sem tenek in pojoč Toplečkin glas in začutil, kako sem se zdrznil. Zavzdihnil sem — nič drugega mi ni kazalo, ko da sem se obrnil in stopil proti hiši. Znenada je postava med vrati, bila je Toplečkina, zaklicala — natihoma, ko da ne ve, ali jo slišim ali ne.

»Južek!«

Obstal sem in se potegnil za drevo.

Še enkrat je poklicala, stala je še kak čas tam na pragu, zatem pa vrata priprla; ni jih zapahnila. Naslonil sem se na drevo in se zazrl v okna, za katerimi so trepetale rdečkaste lučke, sveče za rdečimi zavesami. Mislil sem, da bi šel na hram, a bilo je oktobra, bilo je prehladno, tako sem potem še malo počakal, dokler ni nastala okoli in okoli tihoča — pri mrliču je čula zdaj samo še stara Cafovka, stisnjena za peč in z molekom v rokah ter je gotovo še v spanju žebrela. Odrinil sem vrata, potihoma, kolikor se je le dalo, in se potegnil čez priklet v kamro. Vrgel sem se na hrbet na posteljo, mislil nase kako bi skoraj popustil pred materjo, kako bi se bil skoraj razjokal kakor Toplečka podnevi — kar groza me

Tudi petelin ima pomembno vlogo v kokošjereji

de človeka, napade pa tako drzno, kakor bi mu bil uspeh popolnoma zagotovljen. So petlini, ki dosegajo v tem športu pravi rekord, ki so se polagoma izvežbali v prave tirane in napadajo s kljunom vse, karkoli se prikaže na dvorišču. Če so pri hiši otroci še majhni, seveda tako nastopanje petelina ni prijetno, in petelin mora proč od hiše, sicer lahko povzroči nesrečo. Na splošno uprizarja petelin večkrat prav zabavne scene, ko n. pr. podi dekle, hišno hčerko ali gospodinjo čez dvorišče.

So pa tudi pretepači med petlini, pravi rokovnjaški izziivali! Pri kurji čredi ne trpijo nikogar razen sebe, neprestano se pretepajo in delajo večten nemir: Pri hiši z večjo družino kokoši, 2, 3 ali 4 krat po 15 (na petnajst kokoši sodi namreč en petlin!), je treba — samo spomladi seveda! — več petelinov, torej dva, tri ali štiri. Če je med njimi tak nestrpnež in sebičnež, ga seveda ne moreš rabiti kot plemensko žival. Zato ga, če je le količkaj mogoče, odstrani od črede že pred dobo plemenitve.

Med petlini so tudi klateži, nekateri že od vsega početka, pa tudi taki, ki jih je izpridil človek. Povsod jih dobiš, po vseh dvoriščih in njivah se potepajo, samo na domačem dvorišču jih je redkokdaj videti.

Razumljivo je, da se mladi petelin, ki ga kupimo h kurji družini, da osvežimo kri, rad ogiblje negostoljubnega dvorišča in se potika povsod drugod če je na dvorišču že več petelinov, ki tujega novinca preganjajo in pretepajo. Ali mu mar to zameriš? Zato pa: Ako si nabavljaš mlade plemenske peteline — in to ni samo koristno, ampak nujno potrebno za izboljšanje kokošarstva! — nikar ne kupuj letos enega, prihodnje leto pa dva, ampak (če rediš n. pr. okrog 45 kokoši!) kupi si vse tri naenkrat! Ko se pojavi ljubosumje, se bodo pričele tudi praske, toda če so bili petlini od mladega skupaj, vsa ta državljanska vojna ne bo preveč huda.

Petelin, ki ni pretepač, pa tudi ne strahopetec, je resničen vodnik družine, drži na spodobnost in red, je vsak čas galanten, da bi se marsikdo lahko učil pri njem.

Sicer pa, kaj neki vedó ljudje o petelinu, kaj vè o njem njegov gospodar, kaj vè njegova žena? Kdo ga opazuje, kdo motri nekoliko natančneje njega, petelina, to vsakdanjo žival? Čestokrat izgleda, kakor da bi naši go-

spodarji ne poznali niti temeljne resnice: da je petelin zarodnik vseh piščancev! — „No, no, to je pa že malo preveč,“ bo ugovarjal ta gospodar, ona gospodinja. Če pa to veste, pomislite vendar, kako je potem mogoče, kako se more zgoditi, da jemljete za zarodnike

svojih jarčic in bodočih kur-jajčaric take grde mešance, ki so mogoče celo v najožjem sorodstvu z domačo kokošjo čredo? Ali mar ne veste, da dobiva piščanec dobro polovico svojih dobrih in tudi slabih lastnosti od petelina? Če pa to veste, zakaj ne ravnate tudi v perutninarstvu tako kakor povsod drugod, zakaj ne izbirate tudi petelinov na vso moč skrbno po pasmi, plemeniti krvi in dedno zasnovani donosnosti, kakor to delate pri juncih, merjascih in žrebcih.

Vem, da bodo naše napredne gospodinj, ki se redno preskrbujejo z dragimi enodnevnimi piščanci, malce nejevoljne nad temi vprašanji. Toda, koliko naših gospodinj in posestev je danes še v stanju tvegati za eno neodbrano piščico 5, za odbrano pa 10 šilingov? Niti 10 % ne. Zato je gornje kramljanje o več ali manj ponosnem kralju naših dvorišč, o petelinu, zarodniku naših piščancev, za velik del naših kmetij gotovo zanimivo in potrebno.

—t.—

Gospodinjstva se vedno bolj modernizirajo

Moderna tehnika v naraščajoči meri omogoča, da se tudi gospodinje vedno bolj okoriščajó z raznimi stroji in napravami, ki po eni strani lajšajo gospodinji delo po drugi strani pa nudijo vsem družinskim članom ne le večje udobje, marveč predvsem stopnjujejo možnosti za zdravo higiensko življenje.

V zadnjem letu je v Avstriji močno napredovala zlasti uporaba pralnih strojev, električnih štedilnikov, hladilnih omar, električnih peči in naprav za električno segrevanje vode. Najbolj se je pomnožila

uporaba električnih pralnih strojev. Od konca leta 1953, ko so jih našli 7.588, je njihovo število naraslo do konca leta 1954 na 18.095 komadov, t. j. za več ko 138 odstotkov. V istem obdobju se je dvignilo število električnih štedilnikov od 114.541 na 157.428 komadov, t. j. za 37.4 %, število hladilnikov od 30.591 na 47.936, t. j. za 56.7 %, število zbiralnih peči na pocenjeni nočni tok od 11.728 na 14.751, t. j. za 25.8 %, električnih naprav za segrevanje vode (bojlerjev) pa od 73.963 na 90.848, t. j. za 22.8 odstotkov.

podobne veččam, ki so pričele obletavati mrliča med svečami. Ene od teh, neke Jugle, kočarske preužitkarice z Destele, sem se prestrašil, da me je zona spreletela. Hodil sem z živino in jo vračal, preganjal spomin na petkovo noč, na Toplečke in na Toplekovino, spomin na tiho zijačo obličje v izbi, in se silil misliti o domačih onstran jarka, tudi o materi; ponavljal sem si materine besede: „Kaj več ti, kaj so ženske!“ — siloma so mi hodile po glavi in mi silile na jezik. Mislili so, da ne vem, toda pred mano je bila Toplečka: Toplečka na hramu, Toplečka v kamri in v sami spodnjici, ko da bi bila živa pred mano — o, poznal sem jih!

Eh, kaj poznal — spoznal, se pravi, komaj komaj malo sem jih spoznal!

„Kaj več ti, kaj so ženske? Tako je, dà, kaj več?“ sem si ponavljal in pogledoval proti domačiji, kar sem začutil, da za mano nekdo hodi. Skrčil sem se kot pred šibo in se v trenutku obrnil. Zagledal sem v dve gube potegnjeno stanko, staro Juglo, kako je stala in si oddihala. Bila je takšna kakor pred desetimi ali petnajstimi leti, ko sem jo prvič zagledal v farni cerkvi, kamor sem hodil z materjo k rani, le da je bila zdaj še vse huje sključena in manjša. Začutil sem, da sem pobledele, po vsem životu me je zazebló. Cela leta je že nisem videl, ko da se je znenada vrnila z onega sveta.

(Se nadaljuje)

Vedel sem, da je s Štrafelo in z njegovim partizanjenjem vsak dan bolj narobe, prav zato sem tako povprašal.

»Boš že še videl!« so rekli mati, ki se začuda niso razjezili, in zavzdihnili.

»Videl, videl...!« sem ponovil.

»Da, videl boš!« so dejali mati. »Kaj več ti, kaj so ženske.« Za trenutek so obmolknili, zatem so nadaljevali: »Starega je pobralo, nikogar več ni pri hiši. Južek, ne bom te prosila, a še enkrat ti rečem, domov pridi! Ubogaj, nekega dne bo prepozno!«

Hotel sem jim odgovoriti, hotel sem povedati, naj se ne vtikajo v reči, ki jim niso nič mar, toda to, kar so povedali o ženskah, me je poparilo. Zbal sem se, da berejo na meni, čeprav je bila noč in čeprav me niso gledali, kako je z mano. Obstal sem, dolgo molčal, potem pa slišal, kako so rekli:

»Jaz sem ti svoje povedala. Lahko noč!«

— in so šli.

Stal sem, se zagledal za njimi, kako so odhajali med njivami, črna in v ruto zavita postava — bilo mi je, da bi zaklical za njimi, jih poklical, stekel za njimi; začutil sem, kako je začelo drgetati v meni; bilo je drgetanje, ki je prišlo samo od sebe in me sililo, da bi se naglas razjokal, če... če se ne bi bal že vnaprej, kako bom zaslišal od matere pikro, trdo, brez-

Poskrbimo za dobro zimsko krmo!

Bolj kot lani velja ta poziv kmetovalcem letos, ko smo vobče nakosili manj sena kot lani. Pa še o tem, ki smo ga nakosili, ne moremo trditi, da bi bilo po hranljivosti boljši od lanskega. Nasprotno. Nikakor ni pretirana trditev, da bo v osemdesetih od sto primerov letošnja hranljivost sena slabša od lanske. Po večini travniki tudi letos niso dobili potrebne količine gnojil. V vseh teh primerih smo videli, da sta vigredni mrz in suša vzela nizke trave. Pa tudi visoke trave se niso mogle dovolj bujno razviti, zaostajale so v rasti in olesenele. K temu je prišlo še prekomerno deževje v juniju, ki je košnjo zavleklo. Vse to pa so povodi za slabši pridelek in slabšo hranljivost sena.

V prihodnji zimi se bo pri krmljenju ter molznosti krav in prirastku mlade živine v večini hlevov pojavil isti problem kot lani: živina se bo sena branila, molznost in prirastek pa bosta padala.

Kaj moremo napraviti proti temu? Da se pozimi ne bomo spet tako in podobno spraševali, ukrepajmo že sedaj po košnji sena in pred žetvijo.

Koliko sena smo pridelali, približno vemo, koliko otave bomo še pridelali, pa lahko izračunamo. Kako, o tem smo pisali lani v štev. 42 našega lista. Zato bomo danes računico samo kratko ponovili. Prostorninske metre sena pomnožimo s 55 — 60 in dobili bomo zalogo sena v kilogramih. K temu prištejmo še polovico pridelka sena, ki ga bo dala otava. Da bomo dobili iz teh pridelkov potrebno količino beljakovin, pomnožimo pridelek sena z 2, pridelek otave in detelje pa s 4 in delimo zneske vsakokrat s 100.

Ko smo ugotovili naše zimske zaloge beljakovin, pristopimo k ugotovitvi njihovih potreb. Pri tem vzemimo, da potrebuje na 100 kg žive teže krava molznica na dan kot osnovno krmo 10 dkg beljakovin, voli in pitovna goveda 20 dkg, mlada živina in konji pa 17 dkg. Če te dnevne potrebe pomnožimo s kilogrami žive teže posameznih živali ter seštejemo zneske, dobimo potrebo po beljakovinah v enem dnevu. Zimsko krmljenje pa traja povprečno 210 dni, kar pomeni, da je potrebno vsoto treba pomnožiti z 210.

S tem vendar še nismo ugotovili potreb beljakovin za mleko, ki ga pozimi pričakujemo od krav. Te potrebe bomo ugotovili s tem, če bomo predvideno količino mleka v 210 dneh pomnožili s 5 ter znesek delili skozi 100 (primer: $5720 \text{ l mleka} \times 5 = 28.600 : 100 = 286 \text{ kg beljakovin}$). Za mleko potrebne beljakovine prištejemo k onim, ki so potrebne za re-

jo in vzdrževanje in videli bomo približno potrebo svoje živine po beljakovinah nasproti predvidenim zalogam.

Ta računica bo skoraj povsod pokazala pomanjkanje beljakovin in nujno potrebo po njihovi pripravi sedaj, ko jih še lahko doma pridelamo s strniščno krmo.

	ha/donos	% beljakovin	kg beljakovin
	zelenja		po ha
zelenja koruza	400 q	1	400
grajšljinka	270 q	2.1	567
grajša z ržjo	250 q	2	500
gorčica (senf)	140 q	1.8	252
sončnice	350 q	1.2	420
ogrščica (raps, lihoraps)	200 q	1.7	374
krmini ohrovt	300 q	1	300
grajša in grah z zel. žitom	200 q	2.2	440

Kako bomo strniščno krmo najuspešneje pridelali in jo najbolje izkoristili? O tem pa v prihodnji številki. Blaž Singer

V živo popasen travnik se maščuje

(S poučnega poljskega ogleda v Ločah)

Pri poljskih ogledih Slovenske kmečke zveze smo ugotovili, da so navadno travniki v bližini gospodarskih poslopj česče v živo popaseni. Posebno očiten primer smo videli pri ogledu v Ločah pri Št. Ilju, kjer je gospodar lani del travnika popasel, drugi del pa kosil. Kljub temu, da je letos celotni travnik gnojil z gnojnic, gnojem ter umetnimi gnojili in je ta bil takorekoč v zadostni meri oskrbljen s hranljivimi snovmi, je bila letos razlika v sestavi njegove ruše nadvse očividna. Na popasemem delu travnika so bile dobre trave takorekoč iztrebljene, namesto njih pa so prevladovali zlatica, sulicasti tropotec ter regrat. Pojasnilo, kako uničimo travnik v enem letu, smo dobili iz ust gospodarja. Poslušajmo ga: »Ko je bila spomladi trava ped visoka, sem postavil električno ograjo ter pustil, da je živina travnik popasla. Ko se krave niso mogle več nasititi, sem spustil na travnik konje, da so popasli in poščipali zadnje bilke. Na ta način sem si prištel na čas za preostavljanje ograje, ter boljše izkoristil travnik«.

Res je, da je lani travnik do zadnjega izkoristil, toda kako se je travnik zato maščeval, smo videli letos.

Če uporabljamo naravni travnik za pašo, moramo upoštevati naslednje:

Pri pravilni paši na menjalnih pašnikih se travna ruša zgosti. V primeru pa, da

pasemo na travniku, se rado zgodi, da s pašo uničimo vse boljše in zahtevnejše trave. Namesto teh pa se razbohoti plevel, ki je manj zahteven. Tak travnik ne daje več dobre krme niti ne paše. Paša na travnikih se mora odvijati v naslednjih mejah:

1. Travnik nikdar ne popasimo v živo.
2. Po vsaki paši pokosimo zaostanek ter očistimo travnik od blata. Po možnosti dajmo tudi umetna gnojila, predvsem dušik, ali gnojnico.
3. Travnik pustimo vsaj enkrat letno za košnjo.
4. V jeseni založimo travnik s hranljivimi snovmi v obliki hlevskega gnoja in umetnih gnojil.

Ferdo Hobel

Proti krompirjevcu apneni dušik

V Nemčiji priporočajo za zatiranje krompirjevca apneni dušik, kateri pa je učinkovit le na jesen, ko se zadnji hrošči spravljajo z lista v zemljo, da tam prezimijo. V tem času potrosijo po hektarju površine 200 do 300 kg neoljenega apnena dušika, ki krompirjevca zadovoljivo uniči. Apneni dušik uniči tudi krompirnico in si tako prihrani njen odkos pred izkopom krompirja.

V sto letih 1.400 milijonov ljudi več

V letu 1950 so število prebivalstva na svetu ocenili z 2.400 milijonov ljudi. Sto let prej, to je 1850, sodijo, da je bilo na svetu 1075 milijonov ljudi, dočim jih je bilo 1750 baje samo 730 milijonov.

Število prebivalstva naraste vsak dan za 60.000 prebivalcev, kar pomeni, da je treba letno za 22 do 25.5 milijona ljudi več preživljati. Potreba po hrani je vsak dan večja. Tako bo n. pr. jutri potrebno ca. 21.000 kg kruha, 21.000 kg mleka in 7.000 kg mesa več, kakor ga je potrebno danes.

V nasprotju s tem naraščanjem prebi-

valstva pa se kmetijska površina iz leta v leto krči. Po ameriških cenitvah je za prehrano 1 osebe na razpolago le še 40 arov (ali 2 birna kraja) kmetijsko izkoriščane zemlje. Sicer se tudi donosi po površini močno dvigajo, toda nikakor ne v takem tempu, kakor raste število prebivalstva.

Kmetijstvo, njegova ureditev ter družbena in gospodarska vloga postajajo iz leta v leto večji mednarodni problem, rešitev teh problemov pa vsak dan bolj pereča. Žal se tega državne in mednarodne uprave še ne zavedajo v dovoljni meri.

Obisk na poljih okoli Šmihela

„Prav zgledne in prav zaostale posevke in nasade naj bi si ogledali“, je bilo splošno mnenje v Dvoru pri Pliberku ko smo v nedeljo prišli na ogled polja. In dejansko vidimo najprej posevek detelje, ki je bil posejan na parceli, katere dela še pred dve mi leti celina. Naravno, da je bil ta posevek vsled pomanjkanja življenja, godnosti in zrak v zemlji skrajno slab. Drug posevek pravilno oskrbovane detelje nedaleč vstran na isti zemlji pa tako lep, da je mogel naš tehnik samo vzklikniti ve zavzet: „Taka je kot solata!“ Podobne primere je ugotoviti tudi pri lucerni, za katero vsled pomanjkanja apna in godnosti ter hladne zemlje niso povsod pogoji za uspevanje. Vendar je na enaki zemlji ob gozdu najti 4 leta stari lucernišči, ki pripadajo dvem različnim gospodarjem. Prvi, ki je posevek ravnilo oskrboval in gnojil, se ponaja s posevkom, ki je enako bogoten kot prvo leto razi. Drugi posevek vendar, za katerega se dugi gospodar vsa leta ni brigal, pa je tako lab, da je primeren le za podor.

Razne vrste žita sidijo potem, posevki rži, pšenice in ječmen. Dočim čistih domačih sort skoraj nič ve ni najti, je ugotoviti ob cesti krasen posevek zgoranjekoroške in zadovoljivo tirnaverco. Vendar so mišljenja gle-

de nadaljnje setve rži zelo deljena. Dočim mlajši gospodarji poudarjajo, da bodo vsled težke žetve in stalno poleglega žita pridelovanje rži docela opustili, se starejši kmetovalci kljub temu zavzemajo za rž. Zaradi slabe nastilj. Silno velike razlike je najti tudi v pogledu gostote ječmena. Kdor je redkim posevkom pravočasno spomladi dal dušik, so se ti čudovito obrastli. Pšenici je močno škodovala zima. Vendar je najti lep, prvi šolski primer sicer nekoliko redkega avstrobankuta, ki je last Rudolfa iz Bistrice. Upravičeno pa se ponaja s svojo pšenico naš mladi Jozef iz Bistrice, ki je vsled zime docela propadlo debeloglavo s poklajanjem dušika v treh odmerkih spravil v prav odlično stanje. Sploh je Jozef, kljub svoji mladosti, vrl, gospodarsko misleč dečko, ki združuje v sebi v tako posrečeni meri rožansko živahnost in bistrino s podjunsko preudarnostjo, da ga moraš imeti rad. Zelo malo je še očetov v Podjuni, ki se ponajajo s takimi sinovi, ki bi se ob nedeljah pridruževali gospodarskim ogledom, mesto da bi dirjali na kolesu ali motorju bogve kam.

Marsikateri za napredek in donosnost dela zavzeti gospodar bridko toži, da je njegovo zatiranje plevela le malo uspešno, ker sosed

pusti sosednjo parcelo vso v osatu in beli redkvi.

Da vzbujajo naše posebno zanimanje nasadi krompirjevih sort, se razume samo po sebi. Neka gospodinja nam slika kot največje nesrečo lanske popolno propast krompirja. Tudi nasadi sončnic so letos dokaj neena- komerni. Posebno odličen tozadevni nasad se nam pokaže na Gregorjevi njivi.

Osplost in prav prijetno presenečenje povzroča pri naših obhodih strnjen, čist, temnozelen, prav po napredno štajerski metodi oskrbovan nasad buč. Ni nikjer enakega tod okrog. Upravičeno sta mlada in stara Leonova mati ponosni nanj.

Mnogo dragocenih migljajev glede boljših načinov dela nam med potjo daje šolani Hanzelj iz Rut in nek starejši gospodar iz Gono-vec. Našega Pepa iz te vasi žal pogrešamo in smo prisiljeni, da na njegovem domu privedimo „privatne“ gospodarske ogleda. Smeje potoži mati, še mlada gospodinja, da vrši sin-ko, kot nekoč tako pogosto v Podravljah, tudi doma svoje kavalirske dolžnosti. Kljub temu mi ugaja domačija, ki si je zamogla iz sredstev le 6 ha obsegajoče obdelovalne zemlje kupiti traktor, ne da bi se pri tem zadolžila ali pa segla v gozd.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Nevarnosti ceste

V.

Ko smo zadnjič razpravljali o vprašanju, katero vozilo ima na križiščih prednost, to se pravi, da sme pognati naprej in morajo drugi čakati, smo ugotovili, da ima med drugimi prednost tudi tisto vozilo, ki prihaja z desne strani! Pa me vpraša hudomušnež: »Kako pa veš, če si ti prišel z desne strani?« Odgovor: Samo s tem, da na križišču hitro pogledam na levo in desno in takoj se lahko peljem naprej, če z desne strani ni prometa! Če pa še dolgo premišljuje, je bolje, da kar obstanem in dam prednost drugim. Obstat pa je treba tudi takrat, če vidim, da drugi sili naprej, ker prednost desnega voznika ni absolutna pravica, ampak je tak samo cestni red! — Tudi tisti, ki pride z desne strani, si ne sme iskati pravice že na cesti, ker bi bila v primeru nesreče na križišču oba kriva in obsojena, ker sta hotela in silila oba istočasno naprej!

Prednosti na križiščih pa so označene tudi s posebnimi znamenji. Glavni tak znak je rdeči trikot z belim poljem na sredi, ki pomeni, da ima na tem križišču prednost prečni promet, to je promet na prečni cesti. Če pa ima tak trikot na sredi rumeno polje z napisom »Halt«, je treba takoj obstati in voziti naprej šele, ko je prečna cesta popolnoma prosta.

Seveda ne moremo v teh glavnih navodilih navesti važnega pomena vseh znamenj na različnih cestah. Kdor se vsede v voz ali na kolo, ki ga žene motor, mora tako ali tako napraviti izpit preden sme na javno cesto. V interesu vsakega, ki namerava polagati tak izpit, je, da se nauči pomena vseh cestnih znamenj, ker eno glavnih vprašanj pri izpitu je tudi poglavje cestnih znamenj.

Na križišču lahko tudi okrenemo na levo ali desno. Na levo stran pa le takrat lahko, če to dovoljuje promet na tej strani, če je torej cesta prosta. Na levo moramo okreniti v širokem loku, na desno pa v ozkem loku. — Posebno je pri tem treba paziti na pešce in moramo preko cestnega prehoda za pešce voziti korakoma! Če hočeš kreniti na levo, moraš pogledati v ogledalce, ki ti kaže cesto za hrbtom in se prepričati, da te od zadaj ta trenutek nihče ne prehitava. Brzino je treba zmanjšati ter s kazalcem ali z roko dati znamenje za smer v katero hočemo okreniti vozilo. Omenjeni predpisi veljajo seveda v polni meri za obe strani, za levo in desno, v katero pač hočemo okreniti vozilo.

Da omenimo še na kratko tiste cestne točke v mestih in industrijskih krajih, kjer je treba voziti v krogu v eni smeri. Na takih mestih stoji običajeno že prej omenjeni rdeči trikot, ki pomeni, da ima prednost tisti, ki se že nahaja v krogu. Voziti se ne sme pred njim ampak le za njim! Če pa takega znamenja tam ni (treba je natančno paziti), ima prednost tisti, ki pride od zunaj, z desne strani.

Iz omenjenih glavnih navodil zlasti razvidimo, da je cestnih predpisov mnogo. Ni pa dovolj, da jih voznik samo pozna, če n. pr. pride njemu nasproti ali za njim drugi, ki jih ne pozna ali jih noče poznati. V vsakem slučaju je potrebno, da tudi pri povsem pravilni vožnji zaradi drugih nemarnežev vozimo previdno in z ne preveliko brzino, ker se je v slučaju nesreče potem veliko lažje zavarovati.

Z motornim vozilom smemo na cesto le takrat, če smo dobili zanj posebno dovoljenje (Zulassungsschein) in pa potrebno uradno znamenje (številk), ki ga pridimo na vozilo.

Vsak voznik pa mora ob vsaki vožnji imeti pri sebi tele listine: 1. Vozno dovoljenje (Führerschein), 2. posebno dovoljenje za uporabo vozila (Zulassungsschein), 3. če je podvržen davku, davčni list (Steuerkarte). Znamenje za vozilo pa se mora dobro pritrditi na vidnem mestu spredaj in zadaj. Za vožnje v inozemstvo pa so potrebne še dodatne listine: karnet ali triptik in druge.

Razgovori med zapadnimi velesilami in Jugoslavijo

V Beogradu so bili od 24. do 27. junija razgovori med veleposlaniki Amerike, Anglije in Francije ter predstavnikom jugoslovanskega zunanjega ministrstva. Uradno poročilo o teh razgovorih je jasno zavrnilo vse domneve gotovih krogov, da se je razmerje med zapadnimi silami in Jugoslavijo po nedavnem obisku sovjetske vladne delegacije v Jugoslaviji poslabšalo, kajti rečeno je, da je izmenjava mnenj v ozračju pristranosti in medsebojnega zaupanja potrdila, da se štiri vlade v veliki meri strinjajo v pogledih na posamezna mednarodna vprašanja.

Na tem sestanku so se zastopniki štirih držav sporazumeli, da je treba težiti k rešitvi odprtih vprašanj z miroljubnimi sredstvi in razgovori na osnovi spoštovanja in priznanja pravic vseh narodov do neodvisnosti, enakopravnosti, samobrambe in kolektivne varnosti. Izraženo je bilo globoko prepričanje, da je obstoj

močne in neodvisne Jugoslavije prispevek k miru in stabilnosti, zaradi česar bodo dobri odnosi, ki so se med Jugoslavijo in tremi zapadnimi velesilami razvili v preteklih letih na raznih področjih, trajali še naprej in se bodo nadalje razvijali.

Na tiskovni konferenci, ki je bila sklicana po zaključku razgovorov, je zastopnik zunanjega ministrstva FLRJ izjavil, da so na konferenci razpravljali tudi o gospodarski in vojaški pomoči treh zapadnih držav Jugoslaviji, ni bilo pa govora o podrobnostih. Poudaril je, da je Jugoslavija z razgovori zelo zadovoljna, ker taki razgovori na enakopravnih temeljih lahko samo koristijo nadaljnjemu medsebojnemu sodelovanju.

Po konferenci so bili zastopniki treh zapadnih držav ter predstavnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva sprejeti pri maršalu Titu.

Adenauerjeve težave pri postavitvi nemške vojske

Zapadnonemški kancler Adenauer in njegov obrambni minister Blank sta predložila Bundestagu osnutek zakona o prostovoljcih z željo, da bi ga zbornica sprejela še pred poletnimi počitnicami. Toda prišlo je drugače kot sta pričakovala, kajti ne samo s strani socialdemokratske opozicije, marveč tudi iz vrst lastne koalicije je moral Adenauer slišati resne pomisleke proti zakonskem osnutku, predvsem pa so se izrekli proti prehitremu obravnavanju tako važnega vprašanja, kot je postavitve nove vojske.

Saj je samo streljal Francoze . . .

V naštevanju števil o Korošcih, ki so menda še zaprti v Sovjetski zvezi, omenja »Salzburger Nachrichten« tudi nekega koroškega policijskega uradnika, ki se še nahaja na Francoskem v ječi. List navaja, da je tega policista aretirala leta 1948 britanska vojaška policija na njegovem službenem mestu v Celovcu in da ga je francosko vojaško sodišče obsodilo zaradi vojnih zločinov na do smrtno ječo, »čeprav je« — kakor dobesedno pravi omenjeni list — »samo izvršil povelje za ustrelitev Francozov po bombnem napadu na nemške vojake«.

Vsi narodi, ki so trpeli pod krvavim terorjem nacističnih okupatorjev, sma-

trajo streljanje talcev za vojno zločinstvo najhujše vrste. Najdejo se pa tudi takšni ljudje, kakor je pisec pri Salzburger Nachrichten, ki v fašističnem zverinstvu ne vidijo nič obsojanja vrednega in kaznivenga. Sicer so pa tudi pri Tedniku-Kroniki podobnih nazorov, kar so pokazali s svojimi hvalnicami narodnim izdajalcem in pomagačem hitlerjevskih okupatorjev Slovenije ter s svojo propagando za vetrinjsko proslavljanje belogardističnih sodelavcev SS-a in Gestapa, ki so jih Angleži vrnili ob koncu vojne nazaj v domovino, proti kateri so se borili na strani okupatorjev.

Po deseturni razpravi so se vse stranke, torej tudi Adenauerjeva, izrekle proti predloženemu osnutku in zahtevale, da morajo o njem podrobno razpravljati pristojni pododbori.

Priprave za koroški velesejem napredujejo

Vsakdo, ki pogleda preko sveže zasajene žive meje na obsežen velesajski prostor, se ne more ubraniti velikega presenečenja. S priznanjem mora vsak ugotoviti, da velesajmska direkcija zadnje tedne ni počivala, temveč da je zelo mnogo podvzela. Veliki kupi zemlje in gramoza za fundamenciacijo velesajmskega področja in globoki jarki za kanalizacijo so že skoraj izginili. Skoraj ves prostor je že planiran. Posebno zapadni del prostora ima že jedrnatu fundamenciacijo, ki jo opremljujejo še s finim materialom. Na ta način nastaja trda ploskev, kjer bo prostor za zabavni park. Ta široki prostor, skozi katerega je izvedena asfaltirana cesta, bo lahko služil tudi drugim prireditvam, kakor za masovne mitinge, cirkuske predstave in za podobno.

Pod streho so tudi že moderne sanitar-

Za izboljšanje koroških planin

Deželni mladinski urad vabi mladino, da pomaga pri izboljšanju koroških planin. Akcija bo izvedena v treh turnusih: prvi od 1. julija do 4. avgusta, drugi od 2. do 29. avgusta, tretji od 25. julija do 27. avgusta. V ta namen bodo prirejena mladinska taborišča po različnih predelih Koroške. K sodelovanju vabi deželni planinski inspektorat vse mladince, ki bi bili voljni pomagati v okviru taborišč pri izboljšanju planšarstva. S prijetnim bodo združili koristno. Mladinci bodo deležni planinske prehrane, planinskega bivališča ter bodo dobili za vsak dan po 10 šilingov. Vozne stroške na koroških linijah bodo povrnili. Pogoj za sprejem je zdravje in dopolnjevanje 15. leto starosti. Prijaviti se je treba pri Deželnem mladinskem referatu, Celovec, Miesstalerstrasse 8/II, soba števil. 15.

Zvišane obresti za hranilne vloge

Od danes naprej veljajo nova določila glede obresti pri hranilnih vlogah in bodo denarni zavodi plačevali povprečno za pol odstotka več kot doslej. Po novi ureditvi bodo vloge z zakonitim odpovednim rokom obrestovane s 3 1/2 %, vloge z odpovednim rokom najmanj šestih mesecev s štirimi odstotki, vloge z dvanajstmesečnim rokom s 4 1/2 % in take s triletnim rokom s petimi odstotki letno.

Zvišanje obrestne mere razumljivo velja tudi za hranilne vloge pri naših krajevnih Hranilnicah in posojilnicah, zaradi česar je tem bolj upravičen poziv: nalagajte denar v naših denarnih zavodih, s tem pomagajte sebi in skupnosti!

ne naprave, v notranjosti pa so še v izpeljavi. Te naprave bodo na razpolago tudi po velesajmu ter dostopne z Rožanske ceste.

Preko sto delavcev, pogosto v treh izmenah in delom v nedeljah, je zaposlenih z vsem potrebnim orodjem in stroji na velesajmskem prostoru in izgleda, kakor da velesajmska direkcija tekmuje s tokom časa, kajti v kratkih šestih tednih se bodo vrata na velesejem že odprla.

Toda tudi na vzhodni strani velesajmskega prostora doni pesem kladiv in hrup motorjev. Skupine delavcev so na delu in postavljajo ogromne razstavne hale, ki bodo med seboj povezane z vertikalnimi stezami. Zaradi naraščajočega zanimanja za razstavne prostore skušajo vsako nepotrebno raztegnitev razstavnih enot preprečiti in bo na ta način velesajmska slika bolj zaokrožena.

Z velikim zanimanjem je lahko opazovati, kako velika podjetja preurejujejo svoje naprave, med temi Leitgeb in Funder, pa tudi druga. Kmetijska zbornica in Mlekarska zveza sta zasnovali novo razstavno zgradbo.

Velesajmska direkcija je za oba vhoda na zabavni park z Rožanske ceste in na severnem vходу predvidela enako reprezentativne portale z neonsko razsvetljavo, kakor pri vходу s Šentrupertske ceste.

Kmetijstvo na velesajmu

Pod geslom »Delo, zmogljivost in uspehi domačega kmetijstva« bo kmetijska zbornica priredila na letošnjem koroškem velesajmu reprezentativno razstavo, kjer bo pokazala predvsem stališče kmeta, ki ga zavzema v okviru koroškega gospodarstva. V posebnem oddelku bodo ponazorjeni odnosi med podeželskim in mestnim prebivalstvom.

V drugi razstavi bo na vpogled »Kmetijsko gospodinjstvo«, kjer se bodo gledalci lahko prepričali o prednostih tehniških obratnih novosti. V okviru kmetijske razstave bo tudi prostor za prikaz pod geslom »Kmečka mladina kot kaži-pot napredka« in bo vsakemu ponazorjeno stremljenje o šolanju in tekmovanju kmečke mladine. Širok prostor bo zavzela na razstavi tudi panoga vrtnarske produkcije. Še večja bo letos razstava lesnega gospodarstva, nova pa bo atrakcija razstave najboljših pasem konj.

V pestri sestavi bo kmetijska razstava ob desetletnici obnove pokazala javnosti v vsej širini in intenzivnosti svojo zmogljivost ter kvaliteto poljedelskih in gozdno-gospodarskih proizvodov.

CIRCUS
Friederike
Hagenbeck

Celovec

na področju pred bivšo trdnjavo
premiera v ponedeljek, 4. julija ob
20. uri. Od torka do četrta dnevno
2 predstavi ob 15. in 20. uri

Zoo na kolesih

odprt od 9. ure naprej, z nosorogom, opičjim rajem in mnogimi redkimi živalmi!

14 Liliputancev

najmanjši artisti

12 Lipicancev

prvič pokazana dresura

Čreda slonov

Dresure divjih zveri

... in svetovni program!

Vstopnice pri: cirkuških blagajnah, tel. 3720 — Koroškem deželnem potovalnem uradu, Neuer Platz 2, tel. 4323 — potovalnem uradu, Obersteiner, Obstplatz 2, tel. 4800.

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 2. julij:

9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Godba za ljubitelje šlagerjev — 14.35 Pozdrav nate — 16.20 Kličemo mladino — 16.45 Knjižni kotiček — 18.00 Iz parlamenta — 19.45 Kaj se je zgodilo v tem tednu.

Nedelja, 3. julij:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 11.30 Domači koledar za julij — 14.30 Otroški oder — 15.00 Pozdrav nate — 18.30 Lepe melodije — 18.55 Nedeljski šport — 20.10 Mednarodni šport.

Ponedeljek, 4. julij:

10.40 Dobro razpoložen dopoldan — 13.55 Poročila in objave. Za vsakega nekaj (slov.) — 15.00 Obisk v otroškem vrtcu — 16.45 Naše kulturne vesti — 18.35 Gospodarski komentar — 18.45 Za našo vas — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci! — 20.20 Staro, starejše, najstarejše.

RADIO PROGRAM

Torek, 5. julij:

8.45 Zdravstveno predavanje: prehrana dojenčka — 13.55 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Kulturne vesti (slov.) — 15.30 Francoska glasba — 16.45 Naše kulturne vesti — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Mesec dni deželne politike.

Sreda, 6. julij:

8.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Operetne melodije — 13.55 Poročila in objave. Kmečki koledar (slov.) — 15.45 Otroška ura: za vse male ljudi — 17.10 Znani umetniki — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Zvoki z Vrbskega jezera (prenos iz hotela „Korotan“ v Sekiri) (slov.) — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci!

Četrtek, 7. julij:

10.10 Dopoldanski koncert — 13.55 Poročila in objave. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata, II. del (slov.) — 15.00 Zabavna glasba — 15.45 Glasba iz Madžarske in Romunije — 18.30 Tukaj govori UNESCO — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci — 20.20 Pri nas doma.

Petek, 8. julij:

8.45 Za dom in hišo — 10.10 Glasba za ljubitelje šlagerjev — 13.55 Poročila in objave. Aktsučni mladinski list (slov.) — 15.45 Otroška ura — 16.00 Glasba iz operete in filma — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Športni obzorik (slov.) — 20.20 „Poslovilna predstava“, radijska igra.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Zabavna glasba — 13.00 Kmetijski nasveti — 15.15 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature — 17.15 Plesna glasba — 19.00 Zabavna glasba — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 2. julij:

6.35 Pred mikrofonom so štirje fantje in Kmečka godba — 7.30 Gospodinski nasveti — 12.00 Sprehod po starem Dunaju — 14.40 Slovenska narodna glasba — 16.20 Iz oper in baletov — 18.00 Okno v svet — 18.15 Z narodno pesmijo v prijeten delopust — 20.00 120 pisanih minut.

Nedelja, 3. julij:

8.00 Otroška predstava — 9.30 Šopek slovenskih narodnih — 10.00 Družinski pogovori — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Po naši lepi deželi — 16.00 Igra godba na pihala — 20.30 Športna poročila — 21.15 Mednarodna radijska univerza.

Ponedeljek, 4. julij:

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.30 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Vedre melodije — 14.30 Nove knjige — 14.40 Slovenske narodne pesmi izvaja Vaški kvintet, pojeta Rezika in Sonja — 18.15 Z našimi solisti in skladatelji — 20.30 Kulturni pregled.

Torek, 5. julij:

6.35 Slovenske narodne pesmi — 7.30 Gospodinski nasveti — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Slovenske narodne pesmi — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.30 Športni tednik — 20.00 Slovenske narodne pesmi pojeta zbor Slovenske filharmonije in Akademski pevski zbor.

Sreda, 6. julij:

6.35 Lahek spored izvaja Mariborski pihalni ansambel — 7.30 Pisan drobiž za pionirje — 13.10 Z glasbo v dobro voljo — 14.30 Za gospodinje — 18.10 Koroška v narodni pesmi — 18.45 Zunanje-politični feljton — 20.00 Mozartova opera „Čarobna piščal“.

Četrtek, 7. julij:

6.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 7.30 Gospodinski nasveti — 14.30 Modni kotiček — 14.40 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor — 16.20 Koncert po željah — 18.00 Domače aktualnosti — 18.50 Ljudsko-prosvetni obzorik — 20.00 „Četrtek večer“ domačih pesmi in napevov, sodelujejo priljubljeni ansambli.

Petek, 8. julij:

6.35 Domači napevi — 7.30 Cicibanom — dober dan! — 14.30 O športu in športnikih — 14.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski zbor — 18.10 Slavni tenoristi poje operne arije — 18.45 Iz kolektivov za kolektive — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled.